

Vlaanderen

is economie, wetenschap
& innovatie

Plan van aanpak voor de in 2026 geplande evaluatie van EnergyVille

Evaluatiecel

16 september 2025

DEPARTEMENT
WERK, ECONOMIE
WETENSCHAP, INNOVATIE &
SOCIALE ECONOMIE

departementwewis.be

INHOUD

Inhoud	2
1 Vlaamse beleidscontext	4
1.1 W&I-decreet.....	5
1.2 Regeerakkoord	5
1.3 Beleidsnota	7
1.4 Beleids- en begrotingstoelichting (BBT)	9
1.5 Beleidsplannen en -agenda's	10
1.5.1 Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030	11
1.5.2 Beleidsplan Wetenschapscommunicatie.....	12
1.5.3 Productiviteits- en competitiviteitsagenda "Vlaamse Versnelling"	13
1.5.4 Vlaams Defensieplan	14
2 EnergyVille	16
2.1 Korte historiek.....	16
2.2 Convenant 2022-2026.....	18
2.2.1 Strategische en operationele doelstellingen en KPI's.....	18
2.2.2 Financiële engagementen zoals vastgelegd in het convenant	21
2.2.3 Addenda	22
3 Aanleiding voor en bepalingen betreffende de evaluatie van EnergyVille.....	24
3.1 W&I-decreet.....	24
3.2 Convenant 2022-2026.....	24
3.3 Vlaamse Codex Overheidsfinanciën.....	25
4 Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten.....	27
4.1 Uitgangspunten voor evaluaties	27
4.1.1 Uitgangspunten van de evaluatiecel van het Departement WEWIS	27
4.1.2 Elementen volgend uit de VCO.....	28
4.2 Doelstellingen, evaluatiedimensies en beoogde resultaten	28
4.2.1 Doelstellingen van de evaluatie (zoals vastgelegd in de regelgeving).....	28
4.2.2 Evaluatiedimensies.....	29
4.2.3 Beoogde resultaten van de evaluatie	29
5 Evaluatieluiken.....	32
5.1 Ex-postevaluatie	32
5.1.1 Strategie en de realisatie ervan.....	32
5.1.2 Rol, positie en meerwaarde	33
5.1.3 Werking, governance en aansturing	33
5.1.4 Resultaten, prestaties en impact.....	35
5.1.5 SWOT-analyse.....	35
5.2 Ex-ante-evaluatie.....	36
5.3 Conclusies en aanbevelingen	37
6 Onderdelen en aanpak van de evaluatie	38
6.1 Methodologieën	38
6.2 Evaluatieproces/-procedure.....	38
6.2.1 Bronnen.....	38
6.2.2 Evaluator.....	39
6.2.3 Begeleiding van de evaluatie/het evaluatieproces	40
6.2.4 Nazorg	40

6.2.5	Planning.....	41
7	Informereren van het evaluatievoorwerp.....	42
8	Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie	43
8.1	Beschikbare documenten	43
9	Gebruik en verspreiding van de resultaten van de evaluatie	44
A.	Richtlijn voor het opstellen van de zelfevaluatie in het kader van de in 2026 geplande evaluatie van EnergyVille	45
1.	Inhoud van de ex-postzelfevaluatie (2021-2025/2026)	45
1.1.	Strategie en de realisatie ervan	45
1.2.	Rol, positie en meerwaarde.....	46
1.3.	Werking, governance en aansturing.....	46
1.4.	Resultaten, prestaties en impact	47
1.5.	SWOT	48
2.	Inhoud van de ex-antezelfevaluatie (2027-2031).....	48
B.	Overzicht subsidies	50

1 VLAAMSE BELEIDSCONTEXT

Op 8 juli 2022 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het convenant tussen het Vlaamse Gewest en Stichting EnergyVille voor de periode 2022-2026. Stichting EnergyVille coördineert de onderzoekssamenwerking in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen tussen de universiteiten en onderzoekinstellingen KU Leuven, VITO, imec en UHasselt die samen EnergyVille vormen (zie hoofdstuk 2). De jaarlijkse subsidie die voorzien wordt via het convenant 2022-2026 bedraagt 3 miljoen euro.

Stichting EnergyVille dient een bijdrage te leveren aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid (cf. artikel 4 van het convenant 2022-2026 tussen Stichting EnergyVille en het Vlaamse Gewest). Het (algemeen) beleidskader van Stichting EnergyVille wordt bepaald door:

1. Het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009 (zie sectie 1.1).
2. Visie 2050.¹ Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen.
3. Vizier 2030.² Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen.
4. De beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie (zie sectie 1.3).
5. De jaarlijkse beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsopmaak, -aanpassing en -uitvoering en meerjarenraming (zie sectie 1.4).
6. De statuten of de oprichtingsakte van Stichting EnergyVille.
7. De ministeriële besluiten over de subsidiering van Stichting EnergyVille.
8. Wetten en decreten.
9. Het Beleidsplan Wetenschapscommunicatie (zie sectie 1.5.2).

Verder geeft artikel 4 van het convenant aan dat Stichting EnergyVille ook een bijdrage moet leveren aan de doelstellingen van het Vlaams en geïntegreerd Belgisch Energie- en Klimaatplan (zie sectie 1.5.1) wat betreft onderzoek, innovatie en competitiviteit van de Europese Energie-unie en meer bepaald aan het ondersteunen van de doelstellingen van het Europese Strategic Energy Technology Plan (hierna: **SET-plan**, zie Box 1 in sectie 1.5.1).

¹ Visie 2050 is de langetermijnstrategie voor een sterk, sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen dat welvaart en welzijn creëert op een slimme, innovatieve en duurzame manier en waarin iedereen meetelt. Visie 2050 is een belangrijke richtingaanwijzer voor de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (cf. infra) en geeft richting aan alle beleidsinitiatieven van de Vlaamse overheid. Meer informatie over Visie 2050 is [hier](#) beschikbaar. Met de (vierde) Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling zet Vlaanderen verder in op een duurzame samenleving. Deze strategie bestaat uit Visie 2050 (cf. supra), Vizier 2030 (zie voetnoot 2) en volgende zeven transitieprioriteiten: (1) circulaire economie; (2) leven, leren en werken in 2050; (3) industrie 4.0; (4) samenleven in 2050; (5) mobiliteit; (6) energie en klimaat; (7) omgeving voor de toekomst. Meer informatie over de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling is [hier](#) beschikbaar.

² Vizier 2030 bundelt de doelen voor een duurzaam Vlaanderen in 2030 en vormt een belangrijke tussenstap in de realisatie van Visie 2050 (zie voetnoot 1). Vizier 2030 is de Vlaamse vertaling van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Centraal staan 53 duurzaamheidsdoelstellingen die Vlaanderen wil realiseren tegen 2030. Meer informatie over Vizier 2030 is [hier](#) beschikbaar. Op 2 oktober 2020 keurde de Vlaamse Regering een herwerkte versie van Vizier goed (VR 2020 0210 DOC.1078) dat [hier](#) geraadpleegd kan worden.

1.1 W&I-decreet

In 2022 werden verschillende wijzigingen doorgevoerd aan het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009 (hierna: **W&I-decreet**). Hierbij werden, naast een aantal juridisch-technische wijzigingen, ook inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd. Volgende drie nieuwe hoofdstukken werden toegevoegd aan Titel III “Overige partners” van het W&I-decreet waaronder Hoofdstuk VI “EnergyVille” met betrekking tot de structurele financiering van Stichting EnergyVille.

Artikel 56/1/3 van Hoofdstuk VI “EnergyVille” van het W&I-decreet stelt dat de Vlaamse Regering – binnen de beschikbare begrotingskredieten – bijdraagt aan de werking van de stichting van openbaar nut EnergyVille met een jaarlijkse subsidie om het wetenschappelijk onderzoek naar duurzame energie en energiesystemen op nationaal en internationaal vlak te bevorderen en te coördineren. Om deze middelen aan EnergyVille toe te kennen wordt een vijfjarig convenant afgesloten met de Vlaamse Regering (zie sectie 2.2) waarin ten minste volgende elementen zijn opgenomen:

- 1° De modaliteiten waaronder de Vlaamse Regering de subsidies verleent.
- 2° De strategische en operationele doelstellingen van de instelling.
- 3° De geplande resultaten, de stakeholdergroep waarvoor de resultaten bedoeld zijn, de onderzoeksgroepen die worden betrokken en een bijbehorende tijdslijn.
- 4° De betalingsregeling voor de jaarlijkse subsidie van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap.
- 5° De financiële bepalingen over de aanwending van de subsidies.
- 6° Een rapporteringsmechanisme en een mechanisme dat bestemd is voor de opvolging van de werking.
- 7° De maatregelen in geval van niet-naleving van het convenant.
- 8° De gevallen waarin en de wijze waarop het convenant tijdens de looptijd ervan kan worden gewijzigd.
- 9° De duur en de opzeggings- en verlengingsmogelijkheden van het convenant.

Tot slot stelt artikel 56/1/3 dat de Vlaamse Regering vóór het verstrijken van het lopende convenant de activiteiten die EnergyVille heeft uitgevoerd met de middelen voor de werking evalueert (zie sectie 3.2). Deze evaluatie dient te gebeuren aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren die vastgelegd zijn in het convenant. De voorwaarden voor een nieuw convenant worden onder meer bepaald door de resultaten van de evaluatie.

1.2 Regeerakkoord

Het **regeerakkoord 2019-2024**³ van de vorige Vlaamse Regering legt de beleidsintenties voor de legislatuur 2019-2024 vast. Specifiek wat economie en innovatie betreft, geeft het regeerakkoord aan dat de legislatuur gekenmerkt wordt door *“baanbrekende wetenschappelijke ontdekkingen, razendsnelle technologische ontwikkeling en een sterke maatschappelijke vooruitgang.”* Om een antwoord te bieden op deze nieuwe uitdagingen zal het Vlaamse innovatie-ecosysteem⁴ verder uitgebouwd worden door het aanjagen van een nog intensievere samenwerking, waarin ook de

³ Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 kan [hier](#) geraadpleegd worden.

⁴ Het Vlaams innovatie-ecosysteem bestaat uit de innovatie-actoren (ondernemingen, kennisinstellingen, overheid, maatschappelijke actoren), de omgeving (regelgeving, ondersteuningsbeleid, waarden en normen, enz.) waarin ze ageren, en de wisselwerkingen tussen actoren onderling en met de omgeving.

overheid en burgers hun rol actiever moeten opnemen. De ambities om verder in te zetten op fundamenteel onderzoek en om de kennisinstellingen te stimuleren om hun kennis te delen en in te zetten voor oplossingen die de Vlaamse ondernemingen een concurrentiële voorsprong geven, worden vooropgezet, waarbij internationale excellentie het belangrijkste streven blijft.

Wat omgeving, klimaat en energie betreft, wordt de ambitie geformuleerd om *“de omslag te maken naar een klimaatneutrale en duurzame samenleving”* waarbij uitgegaan wordt van ambitieuze en realistische doelstellingen. Zo zal tegen eind 2019 het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (zie sectie 1.5.1) en het geïntegreerd Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 gefinaliseerd worden. Er wordt volop de kaart getrokken van het verbeteren van de energie-efficiëntie en het doen toenemen van het aandeel van hernieuwbare en andere koolstofarme energiebronnen in de energiemix, onder meer door het verdubbelen van wind- en zonne-energie tegen 2030. Om de concurrentiekracht en productiviteitsgroei van de Vlaamse economie te versterken, zal verder geïnvesteerd worden in onderzoek naar duurzame en hernieuwbare energie. Het bedrijfsleven en de kennisinstellingen kunnen immers veel realiseren door de nadruk te leggen op technologische innovatie (carbon capture, waterstof, enz.) zonder de economische groei van Vlaanderen, de concurrentiepositie van de ondernemingen en de maatschappelijke welvaart te fnuiken. Tot slot erkent het regeerakkoord 2019-2024 dat Vlaanderen deze energieomslag niet alleen kan realiseren en schuift daarom de buurlanden naar voren als voornaamste partners voor een duurzaam klimaat/energiebeleid. Specifiek wat EnergyVille betreft, stelt het regeerakkoord 2019-2024 dat onderzocht zal worden of intersoc-initiatieven⁵ zoals EnergyVille navolging verdienen.

Het **regeerakkoord 2024-2029**⁶ van de huidige Vlaamse Regering streeft ernaar om op het vlak van wetenschap en innovatie tot de Europese koplopers te blijven behoren. Concreet stelt het regeerakkoord dat *“om de Vlaamse welvaart en economische groei te vrijwaren voor de toekomst, Vlaanderen nood heeft aan een slagkrachtig beleid met een positieve impact voor onze ondernemers.”* Dit economisch beleid focust op volgende vier strategische doelstellingen: (1) productiviteitsgroei, (2) duurzame groei, (3) digitale transitie en (4) strategische autonomie. Zo onderschrijft het huidige regeerakkoord het belang van fundamenteel onderzoek als basis voor toekomstige doorbraken om de productiviteit en concurrentiekracht te versterken, waarbij ook aandacht moet zijn voor een sterke valorisatie. Omwille van nieuwe geopolitieke en maatschappelijke uitdagingen – zoals grondstoffenschaarste, digitalisering, verduurzaming en veiligheid – is het cruciaal om in te spelen op beloftevolle innovatie-sectoren zoals duurzame energie, biotechnologie, digitale technologieën en ruimtevaart en is het noodzakelijk om de strategische onafhankelijkheid van belangrijke technologieën, sectoren en cruciale grondstoffen te verhogen.

Specifiek wat onderzoek, ontwikkeling en innovatie betreft, formuleert het regeerakkoord 2024-2029 de ambitie om door te stoten naar de wereldtop en de positie van Vlaanderen als innovatieleider in het Europese Regionaal Innovatie Scorebord⁷ (RIS) te versterken. Hiertoe zal onder meer extra geïnvesteerd worden in onderzoek en ontwikkeling en zal tegelijkertijd (meer) ingezet worden op een sterkere economische valorisatie. In deze legislatuur zal de Vlaamse Regering nog sterker inzetten op

⁵ Samenwerkingen tussen Strategische Onderzoekscentra (hierna: SOC's) en eventuele andere kennisinstellingen.

⁶ Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 kan [hier](#) geraadpleegd worden.

⁷ Het Europese Regionaal Innovatie Scorebord (RIS) is een regionale uitbreiding van het Europese Innovatie Scorebord (EIS) en beoordeelt de innovatieprestaties van Europese regio's aan de hand van een beperkt aantal indicatoren. Meer informatie over het RIS is [hier](#) beschikbaar. Het Europese Innovatie Scorebord (EIS) biedt een vergelijkende beoordeling van de onderzoeks- en innovatieprestaties van de EU-lidstaten en helpt landen de relatieve sterke en zwakke punten van hun innovatiesystemen te beoordelen en uitdagingen te identificeren die ze moeten aanpakken. Meer informatie over het EIS is [hier](#) beschikbaar.

het uitspelen van de aantrekkelijkheid en de troeven van de Strategische Onderzoekscentra (hierna: **SOC's**) en op het valoriseren en samenwerken met Vlaamse ondernemingen en kmo's in het bijzonder. Wat klimaat en energie betreft, wil Vlaanderen een faire bijdragen leveren aan het bereiken van de internationale, Europese en Belgische energie- en klimaatdoelstellingen waarbij de Europese doelstelling om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn voorop staat. Bij de start van de legislatuur zullen de belangrijkste maatregelen van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2023 (cf. supra) geëvalueerd worden om na te gaan of de beoogde emissiereducties realistisch zijn en op het goede spoor zitten richting 2030. Als dit niet het geval zou zijn, worden er maatregelen toegevoegd of versterkt. De ontwikkeling van hernieuwbare energie in Vlaanderen wordt blijvend ondersteund. EnergyVille wordt echter niet vermeld in het regeerakkoord 2024-2029.

1.3 Beleidsnota

De beleidsnota's omvatten de grote strategische keuzes van de Vlaamse Regering, waarbij de beleidsnota de visie van de functioneel bevoegde minister weergeeft en dit uitgaande van het lopende regeerakkoord. In wat volgt, wordt specifiek aandacht besteed aan de passages uit de beleidsnota's met betrekking tot de beleidsvelden Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie die relevant zijn voor EnergyVille.

In de **beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024**⁸ worden zes transversale strategische doelstellingen naar voren geschoven: (1) lokaal ondernemerschap laten bloeien; (2) een integraal industriebeleid voor de toekomst; (3) regionale specialisatie in streken en provincies; (4) succesvol ondernemen in een digitale samenleving; (5) innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie; (6) duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie. Om invulling te geven aan de doelstelling "Innovatie voor klimaatneutrale oplossing in de industrie", zal vanuit het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie⁹ (EWI) bijgedragen worden aan het opstellen en uitvoeren van de Vlaamse en Nationale Energie- en Klimaatplannen 2021-2030 (zie sectie 1.5.1) en de langetermijnklimaatstrategie 2050. De Vlaamse Regering formuleert de ambitie om *"een toekomstgericht beleid te voeren inzake klimaatverandering en zal hiertoe de inspanning op het gebied van onderzoek en innovatie versterken. Alleen op die manier kunnen er klimaatneutrale oplossingen komen die economisch haalbaar en maatschappelijk gedragen zijn."* Concreet stelt de beleidsnota dat er volop geïnvesteerd zal worden in onderzoek en ontwikkeling naar duurzame energie- en klimaatoplossingen, waarbij EnergyVille expliciet wordt vermeld als *"onderzoekssamenwerking tussen KU Leuven, VITO, imec en UHasselt in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen. De Blauwe Cluster¹⁰ en UGent zijn in complementaire gebieden sterk. Door het samenbrengen van expertise van onderzoekspartners wordt er gestreefd naar een stevige verankering van excellent innovatief energieonderzoek in Vlaanderen."* Aanvullend op de investeringen in onderzoek en innovatie zal ook ingezet worden op investeringen in bedrijven. Verder is het ook de bedoeling om over de onderzoeksresultaten en de impact ervan te communiceren.

Binnen het beleidsveld "Innovatie" en meer specifiek onder de doelstelling "Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing" (d.i. inhoudelijk structuurelement (ISE) "Brugfunctie tussen

⁸ De beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 kan [hier](#) geraadpleegd worden.

⁹ Op 1 januari 2024 fuseerden de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), Werk en Sociale Economie (WSE) en Landbouw en Visserij (LV) tot één nieuw beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS).

¹⁰ De Blauwe Cluster is een onafhankelijke en neutrale partner die Vlaamse bedrijven ondersteunt bij het opzetten van partnerschappen met andere bedrijven, kenniscentra en overheidsinstellingen met het oog op de ontwikkeling en de bevordering van economische activiteiten op zee. Meer informatie over de Blauwe Cluster is [hier](#) beschikbaar.

fundamenteel en toegepast onderzoek”) en in lijn met het regeerakkoord 2019-2024 (zie sectie 1.2) stelt de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 dat – om de duurzame groei van de SOC’s verder te verzekeren – onderzocht zal worden of intersoc-initiatieven zoals EnergyVille navolging verdienen.

De **beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie 2024-2029**¹¹ vertrekt van vier overkoepelende strategische doelstellingen: (1) de productiviteit en concurrentiekracht van de Vlaamse economie en industrie duurzaam versterken; (2) strategische sectoren ondersteunen en strategische autonomie verhogen; (3) een ondernemers- en kmo-vriendelijke overheid en omgeving creëren; (4) extra investeren in onderzoek & ontwikkeling & innovatie (O&O&I) en tegelijkertijd inzetten op een sterkere economische valorisatie. Wat de eerste doelstelling betreft, geeft de beleidsnota aan dat er bijzondere aandacht zal gaan naar de concurrentiekracht van de Vlaamse industrie door het bedrijfsleven te ondersteunen bij de klimaattransitie, door maatregelen te nemen om de energiekost competitief te houden en door te pleiten voor ambitieuze, maar haalbare en pragmatische klimaatdoelstellingen bij de Europese Commissie. Om invulling te geven aan de tweede doelstelling, verduidelijkt de beleidsnota dat de Vlaamse steun gericht zal worden ingezet op strategische sectoren met veel toekomstpotentieel en toegevoerde waarde. Dit omvat het diversifiëren en zelf in handen nemen van productieketens in sectoren zoals circulaire economie, duurzame energie, defensie, ruimtevaart, enz., met aandacht voor strategische autonomie.

Binnen het beleidsveld “Innovatie” en meer specifiek onder de ISE “Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek” wordt de ambitie uit het regeerakkoord 2024-2029 om nog sterker in te zetten op de aantrekkelijkheid en de troeven van de vier SOC’s en op valorisatie en samenwerking met Vlaamse ondernemingen (en in het bijzonder kmo’s) hernomen. De beleidsnota omschrijft EnergyVille als *“Vlaanderens belangrijkste samenwerkingsverband op het domein van energie-innovatie.”* De samenwerking tussen KU Leuven, UHasselt, VITO en imec wordt gefaciliteerd door Stichting EnergyVille, waarmee in 2022 een eerste vijfjarig convenant werd afgesloten voor de periode 2022-2026. Om uit te groeien tot top-5-regio in Europa wat betreft energie-innovatie, zal EnergyVille zich de komende vijf jaar richten op onderzoeksactiviteiten op basis van haar onderzoekslijnen.¹² Door systemische uitdagingen van de energietransitie aan te pakken vanuit de expertise van deze onderzoekslijnen zal de impact van EnergyVille vergroten. Het onderzoeksprogramma dat ontwikkeld werd in samenwerking tussen de vier partners, zal de gezamenlijke markt-intelligentie en valorisatie bevorderen, wat op zijn beurt de industriële bedrijvigheid in Vlaanderen zal versterken en externe partners de mogelijkheid zal bieden om hun expertise aan te vullen. Valorisatie van deze kennis en samenwerking met bedrijven en innovatieve kmo’s op o.a. Thor Park in Genk/Waterschei, staan hierbij voorop. Daarnaast zal EnergyVille ook samenwerken met andere Vlaamse onderzoeksgroepen om de complementariteit te bevorderen en de interne competitie te minimaliseren. Internationaal wil EnergyVille wegen op de Europese innovatieagenda, samenwerken met nabijgelegen kennisspelers in het buitenland en kennisoverdracht maximaliseren naar partners in Azië en Afrika, evenals samenwerking met topspelers uit Noord-Amerika, Japan en Australië.

¹¹ De beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie 2024-2029 kan [hier](#) geraadpleegd worden.

¹² EnergyVille organiseert haar onderzoeksactiviteiten op basis van volgende onderzoekslijnen: (1) zonne-energie; (2) batterijen; (3) elektrische netwerken; (4) power-to-molecules; (5) vermogenslektronica; (6) thermische systemen; (7) energiemarkten en -strategieën; (8) energie in gebouwen en wijken.

1.4 Beleids- en begrotingstoelichting (BBT)

Naast de beleidsnota's vormen de beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT) sinds 2020 mee het algemeen kader voor het beleid inzake Economie, Wetenschap(sbeleid), Innovatie en Industrie. In deze jaarlijkse BBT's worden de beleids- en begrotingsprioriteiten voor het volgende jaar toegelicht.¹³ In wat volgt, wordt enkel ingegaan op de passages in de BBT's die specifiek gelinkt zijn aan EnergyVille.

In de **BBT voor het begrotingsjaar 2022** wordt EnergyVille kort vermeld en dit in afwachting van de decretale basis die in het W&I-decreet (zie sectie 1.1) zal worden voorzien. Concreet stelt de BBT dat structurele financiering van 3 miljoen euro voorzien zal worden voor de werking van Stichting EnergyVille.

In de **BBT voor het begrotingsjaar 2023** wordt ingegaan op het belang van het Europese digitaliseringsbeleid en strategische onafhankelijkheid. In dit kader vermeldt de BBT dat het selectieproces in het kader van het Digital Europe Programme¹⁴ geresulteerd heeft in drie Vlaamse European Digital Innovation Hubs (hierna: **EDIH**), waarvan de EDIH "Energy in the Built Environment" gecoördineerd wordt door EnergyVille. Binnen het beleidsveld "Innovatie" vermeldt de BBT onder de strategische doelstelling "Onderzoekscentra als brugfunctie tussen wetenschap en toepassing in strategische wetenschapsdomeinen" (ISE "Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek") dat de Vlaamse Regering in 2022 een eerste convenant afsloot tussen het Vlaamse Gewest en Stichting EnergyVille voor de periode 2022-2026. Stichting EnergyVille coördineert de onderzoekssamenwerking in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen tussen de onderzoeksinstituten VITO, KU Leuven, imec en UHasselt. In de BBT wordt via een nieuw begrotingsartikel een structurele financiering van jaarlijks 3 miljoen euro voorzien voor de uitvoering van de opdrachten van Stichting EnergyVille zoals vastgelegd in het convenant.

In de **BBT voor het begrotingsjaar 2024** worden de transversale strategische doelstellingen uit de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 (zie sectie 1.3) hernomen. Waar in de beleidsnota nog sprake was van het opstellen en uitvoeren van de Vlaamse en Nationale Energie- en Klimaatplannen 2021-2030 en de langetermijnklimaatstrategie 2050, vermeldt de BBT onder de doelstelling "Innovatie voor klimaatneutrale oplossing in de industrie" dat er vanuit de EWI-bevoegdheden bijgedragen zal worden aan de uitvoering en de lopende actualisering van deze plannen. Verder verduidelijkt de BBT dat men niet enkel een antwoord wil bieden op de klimaatuitdagingen, maar dat men ook ambieert om van de Vlaamse bedrijven koplopers te maken in de ontwikkeling en (internationale) vermarkting van innovatieve technologieën op het vlak van klimaatneutrale oplossingen. Naast investeringen in onderzoek en innovatie zal dus ook ingezet worden op effectieve ecologische investeringen in bedrijven. Om deze doelstelling te realiseren, lanceert de Vlaamse Regering o.a. het project "Innovatieve oplossingen voor ondergrondse

¹³ Behalve de BBT's die de beleids- en begrotingsprioriteiten voor een bepaald begrotingsjaar toelichten, zijn er ook BBT's die een stand van zaken geven over de uitvoering van de begroting en BBT's die een toelichting geven bij begrotingsaanpassingen. De BBT's voor begrotingsjaren 2022-2025 zijn beschikbaar via volgende linken: [BBT 2022](#), [BBT 2023](#), [BBT 2024](#) en [BBT 2025](#).

¹⁴ Het Digital Europe Programme (hierna: **DIGITAL**) is een Europees financieringsprogramma dat gericht is op het aanbieden van digitale technologie aan bedrijven, burgers en overheidsdiensten. DIGITAL biedt strategische financiering om uitdagingen (bv. kwetsbaarheden in de digitale toeleveringsketen, het belang van investeringen in cybersecurity en het verbeteren van de digitale capaciteiten van de Europese Unie) het hoofd te bieden en ondersteunt projecten inzake supercomputing, AI, cybersecurity, geavanceerde digitale vaardigheden en het waarborgen van een breed gebruik van digitale technologieën in de hele economie en de samenleving. Het programma ondersteunt de industrie, kmo's en overheidsdiensten bij hun digitale transformatie met een versterkt netwerk van European Digital Innovation Hubs (EDIH's). Meer informatie over DIGITAL is [hier](#) beschikbaar (Engelstalige website).

hoogspanningsleidingen en -netten". Om aan de toekomstige (toenemende) vraag naar (groene) elektriciteit te kunnen voldoen, is de uitbouw en het versterken van het Vlaamse elektriciteitsnetwerk met nieuwe hoogspanningsleidingen en -netten immers essentieel. Om deze nieuwe hoogspanningsverbindingen maatschappelijk aanvaardbaar te maken, dienen deze zo veel mogelijk (en voor zover dit technisch en financieel haalbaar is) ondergronds geplaatst te worden. Het EnergyVille-project richt zich op de uitdagingen van het toekomstige elektriciteitsnetwerk en moet de onderzoekslijn rond "Elektrische netwerken" versterken. Het onderzoeksprogramma zal hiertoe ingebed worden in een competentiecentrum dat het geheel van onderzoeksactiviteiten zal beheren en tegelijkertijd de valorisatie van dit onderzoek in Vlaanderen dient te waarborgen.

De toelichting over EnergyVille als onderdeel van het beleidsveld "Innovatie" sluit nauw aan bij de bepalingen uit de BBT voor het begrotingsjaar 2023. Ter aanvulling wordt vermeld dat voor de uitvoering van het project "Innovatieve oplossingen voor ondergrondse hoogspanningsleidingen en -netten" (cf. supra) in 2023 een eerste addendum bij het convent tussen het Vlaamse Gewest en EnergyVille (zie sectie 2.2.3) werd goedgekeurd. Hiervoor wordt een eenmalige subsidie voorzien van 14 miljoen euro (waarvan 9 miljoen euro investeringen) over de periode 2023-2027. In de begroting voor 2024 wordt hiervoor 1 miljoen extra VEK-middelen¹⁵ voorzien in functie van de betaalkalender.

De **BBT voor het begrotingsjaar 2025** is eerder summier opgesteld, aangezien voor de algemene (inleidende) visie van de minister verwezen wordt naar de beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie 2024-2029 (zie sectie 1.3). De omschrijving van het begrotingsartikel met betrekking tot EnergyVille blijft grotendeels ongewijzigd. In het kader van de eenmalige subsidie voor het hoogspanningsproject wordt voor 2025 in functie van de betaalkalender 9,5 miljoen euro extra VEK-middelen voorzien, waarvan 1,5 miljoen euro voor personeel en 8 miljoen euro voor infrastructuur. Verder vermeldt de BBT ook het tweede addendum aan het EnergyVille-convenant (zie sectie 2.2.3) dat eind 2023 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering en betrekking heeft op het investeringsdossier "Open Thor Living Lab". Hiervoor werd een eenmalige subsidie van 6,5 miljoen euro toegekend. Tot slot vermeldt de BBT ook dat in 2025 gestart wordt met de voorbereiding van de in 2026 geplande evaluatie van EnergyVille (zie hoofdstuk 3).

1.5 Beleidsplannen en -agenda's

De Vlaamse Regering heeft in de voorbije legislatuur verschillende beleidsplannen of -agenda's gelanceerd, elk gericht op specifieke (economische en/of maatschappelijke) uitdagingen en/of beleidsthema's. Een beleidsplan of -agenda omvat een verzameling van beleidsinitiatieven en prioriteiten en wordt gewoonlijk gecoördineerd door een of meer ministers van de Vlaamse Regering. In wat volgt worden enkele beleidsplannen en -agenda's die relevant zijn voor (de werking van) EnergyVille in meer detail toegelicht, met name het Vlaams Energie- en Klimaatplan, het Beleidsplan Wetenschapscommunicatie (cf. artikel 4 van het convenant), de productiviteits- en competitiviteitsagenda "Vlaamse Versnelling" en het Vlaams Defensieplan.

¹⁵ Vastleggingskredieten (hierna: VAK) zijn de kredieten ten belope waarvan bedragen tijdens het begrotingsjaar kunnen worden vastgelegd op grond van verbintenissen die ten laste komen van de Vlaamse deelstaatoverheid. De vereffeningskredieten (hierna: VEK) zijn de kredieten ten belope waarvan de bedragen tijdens het begrotingsjaar kunnen worden vereffend op grond van rechten die verworven zijn ten laste van de Vlaamse deelstaatoverheid, om vastgelegde verbintenissen aan te zuiveren.

1.5.1 Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030

Op 9 december 2019 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (hierna: **VEKP**) goed (VR 2019 0912 DOC.1208). Het VEKP is een transversaal beleidsplan en vormt een belangrijke basis voor het Vlaams energie- en klimaatbeleid voor de periode 2021-2030 en omvat de (geplande) beleidslijnen en maatregelen binnen de Vlaamse bevoegdheden, en de doelstellingen en streefcijfers die door Vlaanderen vooruitgeschoven worden.

Op 12 mei 2023 keurde de Vlaamse Regering de ontwerpactualisatie van het VEKP 2021-2030 goed. Dit betreft een herwerking van het oorspronkelijke plan dat in 2019 werd aangenomen. De definitieve actualisatie van het VEKP 2021-2030 werd op 18 juli 2025 goedgekeurd door de Vlaamse Regering.¹⁶ Het plan omvat doelstellingen en streefcijfers op het vlak van de reductie van broeikasgassen in de verschillende ESR-sectoren¹⁷ en het aandeel hernieuwbare energie. Het beschrijft de concrete maatregelen die genomen (zullen) worden in de ESR-sectoren om de doelstellingen en streefcijfers te realiseren. Daarnaast omvat het plan ook maatregelen omtrent de dimensies energiezekerheid en interne energiemarkt, energiearmoede, onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.

Het VEKP 2021-2030 is opgedeeld in volgende delen: (1) inleiding, beleidskader en proces; (2) decarbonisatie (broeikasgasemissies en verwijderingen); (3) decarbonisatie (hernieuwbare energie); (4) energie-efficiëntie; (5) energiezekerheid en interne energiemarkt; (6) sociaal klimaatbeleid en energiearmoede; (7) onderzoek, innovatie en concurrentievermogen; (8) financiering. Binnen het deel “Onderzoek, innovatie en concurrentievermogen” worden een aantal doelstellingen naar voren geschoven om onderzoek en ontwikkeling op het vlak van energie en klimaat te versterken. Het VEKP verwijst in dit kader naar de structurele financiering die de SOC's en EnergyVille jaarlijks ontvangen voor de uitvoering van hun basisonderzoek via meerjarige convenanten. Specifiek wat EnergyVille betreft, verwijst het VEKP ook naar de bijdrage van EnergyVille aan de doelstellingen van het Europese SET-plan en naar de bijkomende subsidie voor het project “Innovatieve oplossingen voor ondergrondse hoogspanningsleidingen en -netten” (zie sectie 1.4).

Box 1. Strategic Energy Technology (SET) Plan en Europese Energie-unie

Het **Strategic Energy Technology (SET) Plan** is de overkoepelende Europese energietechnologiestrategie met het oog op het realiseren van de Europese energie- en klimaatdoelstellingen, waarbij tegelijkertijd het technologisch leiderschap van Europa in klimaatneutrale technologieën wordt versterkt. Het is een belangrijke stap om de overgang naar een Europees klimaatneutraal energiesysteem te stimuleren door de ontwikkeling van koolstofarme technologieën op een snelle en kostenconcurrerende manier. Het SET-plan werd in 2007 opgesteld en is sinds 2015 een van de belangrijkste instrumenten van de Europese Energie-unie op het gebied van onderzoek, innovatie en concurrentievermogen. Door nieuwe technologieën te verbeteren en de kosten ervan te verlagen dankzij gecoördineerde regionale/nationale onderzoeksinspanningen, helpt het SET-plan om de samenwerking tussen EU-landen, bedrijven en onderzoeksinstellingen te bevorderen. In 2023 werd een Europese communicatie gepubliceerd met betrekking tot de

¹⁶ . De vorige Vlaamse Regering besloot op 29 maart 2024 om de definitieve actualisatie van het VEKP 2021-2030 over te laten aan de volgende Vlaamse Regering. Het definitief geactualiseerde versie van het VEKP 2021-2030 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 18 juli 2025 is [hier](#) beschikbaar.

¹⁷ ESR staat voor Effort Sharing Regulation en omvat de uitstoot van broeikasgassen die niet onder ETS vallen: huishoudens, transport, handel & diensten en landbouw. ETS staat voor Emissions Trading System en is het Europees emissiehandelssysteem dat het gros van de emissies van broeikasgassen uit de sectoren energie en industrie en ook luchtvaart omvat.

herziening van het SET-plan met het oog op de harmonisering van de oorspronkelijke doelstellingen met de lopende en nieuwe Europese initiatieven en/of regelgeving (o. a. European Green Deal, REPowerEU, Green Deal Industrial Plan, Net-Zero Industry Act, enz.). Met de inwerkingtreding van de Net-Zero Industry Act in 2024 werd de SET Plan Steering Group formeel opgericht als een high-level expertengroep.

De activiteiten van het SET-plan zijn gegroepeerd in 10 acties voor onderzoek en innovatie: (1) integratie van hernieuwbare technologieën in de energiesystemen; (2) verlagen van de kosten van technologieën; (3) nieuwe technologieën en diensten voor consumenten; (4) veerkrachtige en veilige energiesystemen; (5) nieuwe materialen en technologieën voor gebouwen; (6) energie-efficiënte industrie; (7) competitiviteit in de mondiale batterijsector en e-mobiliteit; (8) hernieuwbare brandstoffen en bio-energie; (9) CO2-opvang en -opslag; (10) nucleaire veiligheid. Deze activiteiten hebben betrekking op de hele innovatieketen, van onderzoek tot marktintroductie, en pakken zowel financierings- als regelgevingskaders aan.

De **Energie-unie** werd in 2015 opgericht om consumenten in de Europese Unie (incl. huishoudens en bedrijven) veilige, duurzame, competitieve en betaalbare energie aan te bieden. Deze unie is gebaseerd op volgende vijf nauw verwante en elkaar versterkende dimensies:

- **Veiligheid, solidariteit en vertrouwen.** Diversifiëring van Europese energiebronnen en waarborging van de energiezekerheid door solidariteit en samenwerking tussen EU-landen.
- **Volledig geïntegreerde interne energiemarkt.** Vrije stroom van energie door de EU door middel van adequate infrastructuur en zonder technische of regelgevende belemmeringen.
- **Energie-efficiëntie.** Verbeterde energie-efficiëntie vermindert de afhankelijkheid van energie-invoer en de uitstoot en stimuleert economische groei.
- **Koofstofvrije economie.** De EU wil haar leiderschapspositie op het gebied van hernieuwbare energie behouden.
- **Onderzoek, innovatie en competitiviteit.** Prioriteit geven aan onderzoek en innovatie met het oog op het realiseren van doorbraken in koolstofarme en schone energietechnologieën om de energietransitie te stimuleren en de competitiviteit te verbeteren.

Bron: [Website](#) van de Europese Commissie

1.5.2 Beleidsplan Wetenschapscommunicatie

Wetenschapscommunicatie wil “*op een (inter)actieve manier over wetenschap informeren en in dialoog treden met alle betrokkenen via het quadruple-helix-model waarbij kennisinstellingen, overheid, ondernemingen en burgers met elkaar in dialoog treden met verschillende bedoelingen.*” De overheid neemt hierbij een faciliterende rol op zodat kennisinstellingen de resultaten van hun wetenschappelijk onderzoek effectief met de burgers en/of ondernemers delen. Verder heeft wetenschapscommunicatie ook als doel om het maatschappelijk debat over wetenschap en bepaalde wetenschappelijk evoluties te faciliteren en stimuleren, om antwoorden te bieden op de bezorgdheden van burgers bij nieuwe evoluties, alsook om aandacht te hebben voor de ethische aspecten van wetenschapsbeoefening.

Het Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030¹⁸ heeft als ambitie om de dialoog tussen wetenschap en de maatschappij te stimuleren. Hiertoe zijn volgende vier strategische doelstellingen (SD) vastgelegd:

- SD 1. Vlaanderen op de kaart zetten als topregio op het vlak van wetenschap, technologie en innovatie.
- SD 2. Het brede publiek duidelijk, eenvoudig en genuanceerd informeren over de voortgang en de doorbraken in deze domeinen.
- SD 3. Iedereen sensibiliseren voor het maatschappelijk, economisch en cultureel belang van wetenschappen en technologie.
- SD 4. Jongeren stimuleren tot studie- en beroepskeuzes in STEM-richtingen.

Deze strategische doelstellingen zijn vervolgens vertaald in volgende vijf beleids- of operationele doelstellingen (OD):

- OD 1. Stimuleren van de instroom van jongeren in STEM-studierichtingen en -beroepen in complementariteit met de STEM-agenda 2030.¹⁹
- OD 2. Het versterken van kennis van wetenschap en innovatie om zo extra maatschappelijk draagvlak te creëren.
- OD 3. Het versterken van de uitstraling van de kwaliteit van onderzoek en onderzoekers in Vlaanderen.
- OD 4. Burgers actief laten participeren aan wetenschappelijk onderzoek.
- OD 5. Intensievere afstemming tussen het Departement EWI, VLAIO en het FWO op vlak van wetenschapscommunicatie.

Om deze doelstellingen te realiseren, wordt versterkt ingezet op de samenwerking met de structurele wetenschapscommunicatiepartners (met en zonder convenant) en projectpartners. Daarnaast wordt in de convenanten met de verschillende kennisinstellingen – waaronder EnergyVille (zie sectie 2.2.1) – ook expliciete aandacht besteed aan het communiceren over wetenschappelijk onderzoek dat financieel ondersteund wordt door de Vlaamse overheid. Concreet worden de kennisinstellingen aangespoord om – in samenwerking met relevante wetenschapscommunicatiepartners – een actievere rol te spelen op het vlak van wetenschapscommunicatie en dit zowel door rechtstreekse communicatie met burgers als door een prominentere aanwezigheid in de (sociale) media.

1.5.3 Productiviteits- en competitiviteitsagenda “Vlaamse Versnelling”

De beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie 2024-2029 (zie sectie 1.3) stelt het verhogen van de productiviteit en competitiviteit van de Vlaamse economie voorop als centrale doelstelling voor de legislatuur 2024-2029 om zo de welvaart en het welzijn van Vlaanderen duurzaam te versterken in een snel veranderende wereld. Hiertoe lanceerde de Vlaamse Regering op 18 februari 2025 de productiviteits- en competitiviteitsagenda getiteld “Vlaamse Versnelling”. Deze agenda schetst het kader voor de opstart, uitrol en uitvoering ervan en bouwt voort op het regeerakkoord 2024-2029 (zie sectie 1.2).

¹⁸ Het Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030 is [hier](#) beschikbaar.

¹⁹ De STEM-agenda 2030 is [hier](#) beschikbaar.

De productiviteits- en competitiviteitsagenda is opgebouwd rond drie centrale werven die de productiviteit en concurrentiekracht van de Vlaamse economie duurzaam moeten versterken:

1. **Een ondernemingsvriendelijk klimaat.** Een gecoördineerde en versterkte inzet op vlak van economie, wetenschap, innovatie, industrie, buitenlandse (handels)zaken en digitalisering. *Onder deze werf vallen volgende beleidshefbomen: economisch beleid, O&O&I-beleid, buitenlands handelsbeleid, digitaal beleid en administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk.*
2. **Robuuste en degelijke infrastructuur.** Een verhoogde aandacht voor (kritische) infrastructuur die essentieel is voor economische ontwikkeling (d.i. mobiliteit, (haven)infrastructuur, omgevingsbeleid, circulaire economie en energie). *Onder deze werf vallen volgende beleidshefbomen: infrastructuurbeleid (weg, havens, lucht, spoor), omgevingsbeleid, energiebeleid en administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk.*
3. **Menselijk kapitaal.** Het versterken van de vaardigheden van arbeidskrachten evenals de managementvaardigheden van ondernemers. *Onder deze werf vallen volgende beleidshefbomen: onderwijs- en talentbeleid, arbeidsmarktbeleid en administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk.*

Het verbeteren van de productiviteit en competitiviteit vraagt om gericht beleid dat o.a. gericht is op technologische vooruitgang, infrastructuur en menselijk kapitaal. Net zoals concurrerende economieën gaat ook de Vlaamse economie door een drievoudige transitie: de digitale transitie, de energietransitie en de geopolitieke transitie. Er zal prioritair worden ingezet op investeringen in defensie, de versterking van de Vlaamse havens, het economisch strategisch mobiliteitsnetwerk, de stimulering van een circulaire economie en een toekomstgericht Vlaams energiebeleid.

In lijn met het regeerakkoord 2024-2029 (zie sectie 1.2) onderschrijft de Vlaamse Regering het belang van het evolueren van de Vlaamse industrie en economie richting klimaatneutraliteit. In dit proces zijn volgende elementen prioritair: (1) economische ontwikkeling en duurzaamheid moeten elkaar versterken; (2) energiezekerheid; (3) betaalbare energie. Specifiek wat het elektriciteitsnet betreft, stelt de beleidsagenda dat een betaalbaar, performant en flexibel elektriciteitssysteem een essentiële randvoorwaarde is voor de productiviteit, competitiviteit, transitie en decarbonisering van de Vlaamse industrie. Deze toenemende druk op het elektriciteitsnet vergt investeringen in netversterkingen op plaatsen waar bijkomende vraag en productie worden verwacht. De Vlaamse Regering formuleert de ambitie om maatregelen te verkennen die zowel op korte als op langere termijn de betrouwbaarheid en de toekomstbestendigheid van het net waarborgen, want zonder deze maatregelen dreigt een situatie te ontstaan waarin bedrijven en nieuwe ontwikkelingen belemmerd worden door beperkte netwerkcapaciteit. Daarnaast is de productiviteit van de Vlaamse industrie ook afhankelijk van de beschikbaarheid van koolstofvrije elektriciteit uit bv. wind- of zonne-energie.

1.5.4 Vlaams Defensieplan

Investeren in defensie, veiligheid en de weerbaarheid van Vlaanderen als samenleving is gezien de voortdurende veranderende geopolitieke context geen vrijblijvendheid meer, maar een noodzaak. Vlaanderen wil – in samenwerking met de federale overheid en binnen het Europese en internationale kader – klaarstaan om haar verantwoordelijkheid te nemen en het beleid met betrekking tot defensie mee vormgeven en tegelijk een sterke Vlaamse defensie-industrie uitbouwen. Hiertoe keurde de Vlaamse Regering op 4 april 2025 het Vlaams Defensieplan²⁰ goed dat verschillende acties en

²⁰ De mededeling aan de Vlaamse Regering over het Vlaams Defensieplan is [hier](#) beschikbaar.

beleidsinitiatieven bundelt die een stimulans moeten geven aan de Vlaamse defensiesector (VR 2025 0404 MED.0119).

Centraal in het plan staat de oprichting van een Vlaams Defensiefonds dat tot 1 miljard euro strategisch kapitaal zal bundelen voor bedrijven met defensie- of dual-use-technologie. Er wordt een impuls voorzien voor innovatie en de defensie-industrie via een impulsprogramma waarvan het budget tegen 2029 zal groeien tot 50 miljoen euro, zodat Vlaanderen haar technologische troeven – van luchtvaart en ruimtevaart tot maritieme technologie en cybersecurity – verder kan versterken. Concreet formuleert het Vlaams Defensieplan de ambitie om een ecosysteem te faciliteren waarin defensie, de bedrijfswereld en kennisinstellingen samenwerken aan militaire productinnovaties. Verder zijn goed functionerende en weerbare energiedistributienetten ook van groot belang voor onze veiligheid.

De Vlaamse kennisinstellingen zullen een cruciale rol spelen in de kennisoverdracht vanuit wetenschappelijk onderzoek naar bedrijven. In dit kader zijn de SOC's uitstekende bruggenbouwers tussen de lagere en de hogere "Technology Readiness Level" (TRL)-niveaus, en zijn daarmee een essentiële link tussen kennis en industrie, waarbij valorisatie centraal staat. Concreet beschikken de kennisinstellingen over een bijzonder kennispotentieel en expertise die ook geactiveerd kunnen worden om onze Vlaamse defensie-industrie te stimuleren. Technologische innovatie is voor de defensie-industrie immers cruciaal. In de praktijk bestaat er echter heel wat terughoudendheid bij de Vlaamse kennisinstellingen om bv. in te tekenen op Europese en internationale oproepen rond defensie, maar ook om samen te werken met Defensie, ondanks de vele opportuniteiten.

2 ENERGYVILLE

EnergyVille is een onderzoekssamenwerking tussen de onderzoekspartners KU Leuven, VITO, imec en UHasselt in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen. Concreet doet EnergyVille onderzoek naar nieuwe energie-gerelateerde oplossingen gaande van technologieën die uitmonden in nieuwe producten of diensten tot wetenschappelijk gebaseerde ondersteuning van lokale, nationale of internationale beleidsmakers. Door de combinatie van hernieuwbare energieopwekking en informatie- en communicatietechnologie wil EnergyVille een nieuwe architectuur van het energiesysteem mogelijk maken, wat ook dient te leiden tot een drastische kostenreductie.

Energieopwekkingssystemen gebaseerd op hernieuwbare bronnen en stromen – en dan in het bijzonder wind- en zonne-energie – worden gekenmerkt door een grote nood aan flexibiliteit, d.w.z. de mogelijkheid om energiegebruik in de tijd te verschuiven door middel van opslag samen met sturing aan de vraagzijde. Om een zo groot mogelijke flexibiliteit te kunnen bereiken, moet het toekomstige energiesysteem in belangrijke mate steunen op de vervlechting van verschillende energievormen (elektrisch, thermisch, chemisch). Dit concept van een multi-energienetwerk – dat rekening houdt met alle uitdagingen wat betreft hardware-en software/data – op een overtuigende wijze demonstreren en ontwikkelen op basis van toponderzoek, vormt de basis van de EnergyVille-samenwerking.

EnergyVille groepeerde ongeveer 700 onderzoekers verdeeld over de vier partnerinstellingen en state-of-the-art onderzoeksfaciliteiten, waarmee EnergyVille op energieveld een Europese innovatiehub van topniveau is. Het brengt onderzoek, ontwikkeling en training samen onder één naam, in nauwe samenwerking met lokale, regionale en internationale partners uit zowel de industrie als publieke autoriteiten. Als O&O-innovatiehub, gevestigd in het industriegeoriënteerde ecosysteem van Thor Park in Genk, biedt EnergyVille een aantrekkelijke omgeving voor energieonderzoek, industriële productontwikkeling en bedrijfscreatie. De samenwerking wordt daarbij gesteund door de stad Genk, de provincie Limburg, LRM, Nuhma, POM Limburg en de Europese structurele fondsen.

2.1 Korte historie

De EnergyVille-samenwerking startte in 2009 als een samenwerking tussen (de onderzoeksgroepen Elektrische energiesystemen (ELECTA), Toegepaste mechanica en energieconversie (TME) en Bouwfysica van) KU Leuven en VITO en vestigde zich op de Thor Park-site in Genk (de vroegere mijnsite van Waterschei). In 2010 werd de Campus EnergyVille nv opgericht voor de bouw van een eerste onderzoeksgebouw op Thor Park. EnergyVille kon voor de bouw een beroep doen op EFRO-financiering²¹ en Vlaamse cofinanciering. Concreet keurde de Vlaamse Regering op 6 juli 2011 een subsidie van 2 miljoen euro goed voor KU Leuven voor de uitvoering van het EFRO-project “EnergyVille” (project 654) in het kader van de uitvoering van het EFRO-Doelstelling-2-programma Vlaanderen 2007-2013 (VR 2011 0807 DOC.0669).²² Deze subsidie moest bijdragen aan het verbeteren

²¹ EFRO staat voor Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. EFRO is een van de voornaamste financiële instrumenten van het cohesiebeleid van de Europese Unie en werd in 1975 opgericht met als doel de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de Europese regio's te helpen verminderen en de levensstandaard in de minst begunstigde regio's te verbeteren. Meer informatie over EFRO is [hier](#) beschikbaar.

²² De totale kostprijs van het project bedroeg ruim 22 miljoen euro, waarvan 2 miljoen euro cofinanciering van het Vlaamse Gewest (VR 2011 0807 DOC.0669), 2 miljoen euro EFRO-steun en ruim 18 miljoen euro privémiddelen.

van de vestigingsaantrekkelijkheid van de voormalige mijnsite van Waterschei door het duurzaam opwaarderen van de ruimtelijk-economische omgevingsfactoren.

In 2016 werd de onderzoekssamenwerking tussen KU Leuven en VITO uitgebreid met imec en UHasselt als volwaardige partners in het EnergyVille-verhaal. Verder keurde de Vlaamse Regering op 20 mei 2016 de cofinanciering van het EFRO-project "Naar een duurzame energievoorziening in steden" (project 936) goed in het kader van het EFRO-programma Vlaanderen 2014-2020. Concreet kende de Vlaamse Regering een Hermessubsidie²³ toe aan KU Leuven voor een bedrag van 4,5 miljoen euro, alsook een subsidie van 3 miljoen euro, waarbij VITO, imec en UHasselt als copromotoren fungeerden.²⁴ Dit project kaderde in de ambitie om van Thor Park een grootschalige living lab te maken waar technologieën real-time ingeschakeld kunnen worden in de infrastructuur wat van de site de ideale proeftuin moet maken om energiescenario's op grote schaal uit te testen, situaties te simuleren en businessmodellen te ontwikkelen. Het project focuste in eerste instantie op opportuniteiten die zich in een stedelijke context stellen, met name het inwinnen van hernieuwbare energie bij de gebruiker en de koppeling van elektrische en thermische energie om door efficiënt gebruik en lokale opslag te komen tot een duurzaam energiesysteem. Met het project werden volgende drie doelstellingen beoogd: (1) investeren in laboratoriumapparatuur; (2) opstarten van nieuwe geïntegreerde onderzoeksactiviteiten; (3) ontwikkelen van grensverleggende demonstratoren voor verdere disseminatie.

Op 18 januari 2018 werd de Samenwerking(sovereenkomst) EnergyVille gesloten tussen KU Leuven, VITO, imec en UHasselt waarin de wijze van samenwerking tussen de EnergyVille-onderzoekinstellingen (voorwaarden en procedures) staat beschreven (incl. erratum van 6 februari 2018). Binnen deze samenwerking werd een Strategische Stuurgroep opgericht die verantwoordelijk is voor het algemene beleid en een Operationele Stuurgroep die instaat voor de dagelijkse aansturing van de samenwerking. Verder werden ook volgende drie adviesraden opgericht: de Adviesraad Overheid, de Adviesraad Industrie en de Wetenschappelijke Adviesraad. Daarnaast werd in 2018 ook een tweede onderzoeksgebouw van EnergyVille – waar laboratoria van imec en UHasselt gehuisvest zijn – geopend op Thor Park.

Om het zoeken naar innovatieve oplossingen voor een flexibel energiesysteem met een maatschappelijke relevantie mogelijk te maken, creëerde de Vlaamse Regering een kader voor regelluwe zones voor energie. In dit kader erkende de Vlaamse Regering op 7 februari 2020 Thor Park in Genk als eerste regelluwe zone voor energie (VR 2020 0702 DOC.0082).

Bij notariële akte van 21 oktober 2020 (en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 januari 2021) werd Stichting EnergyVille opgericht als een stichting van openbaar nut met als doel het coördineren van de onderzoekssamenwerking tussen KU Leuven, VITO, imec en UHasselt. Stichting EnergyVille doet dus zelf geen onderzoek, maar kan wel financiële middelen verwerven voor de coördinatie. De oprichting van deze onafhankelijke stichting maakte het ook mogelijk om een onafhankelijke general manager aan te trekken. De governance van Stichting EnergyVille is bovendien rechtstreeks gekoppeld aan deze van de Samenwerking EnergyVille. Zo wordt Stichting EnergyVille bestuurd door een raad van bestuur die dezelfde samenstelling heeft als de Strategische Stuurgroep (cf. supra). De general manager

²³ Het Hermesfonds van het voormalige Agentschap Ondernemen (vandaag Fonds voor Innoveren en Ondernemen van VLAIO) fungeerde als financieringsfonds om mee uitvoering te geven aan het Vlaamse innovatiebeleid.

²⁴ De totale kostprijs van het project bedroeg 25 miljoen euro, waarvan 7,5 miljoen euro cofinanciering van het Vlaamse Gewest (VR 2016 2005 DOC.0485), 10 miljoen euro EFRO-steun, 3,75 miljoen euro van Provincie Limburg en 3,75 miljoen euro van projectpartners.

van Stichting EnergyVille staat in voor het dagelijks bestuur en is door de raad van bestuur aangesteld als voorzitter van de Operationele Stuurgroep (cf. supra).

De Vlaamse Regering kende op 21 mei 2021 een subsidie van 3 miljoen euro toe aan EnergyVille om het Vlaams energieonderzoek (verder) te versterken (VR 2021 2105 DOC.0535). Deze subsidie was gekoppeld aan een aantal te realiseren strategische doelstellingen en hieraan verbonden KPI's. Het behalen van deze doelstellingen en KPI's in 2021 was een belangrijke voorwaarde om in de toekomst structurele financiering toe te kennen aan Stichting EnergyVille via de opmaak van een meerjarig convenant tussen Stichting EnergyVille en het Vlaamse Gewest (zie sectie 2.2). Om dit mogelijk te maken, werd het W&I-decreet gewijzigd (zie sectie 1.1).

Box 2. EnergyVille

De stichting van openbaar nut **Stichting EnergyVille** werd opgericht bij notariële akte op 21 oktober 2020. Stichting EnergyVille heeft als doel het onderzoek, zoals in de Samenwerkingsovereenkomst EnergyVille beschreven, te coördineren en te faciliteren door leiding te geven en coördinatie te verzorgen aan internationaal, nationaal en regionaal erkend (en gesubsidieerd) wetenschappelijk onderzoek naar duurzame energie en energiesystemen dat wordt gevoerd door de stichters van de Stichting en kan hiervoor financiële middelen verwerven.

De **Samenwerking EnergyVille** is de wijze van samenwerking tussen de EnergyVille-onderzoeksinstituten KU Leuven, VITO, imec en UHasselt – ook wel stichters genoemd – waarvan de voorwaarden en procedures zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst EnergyVille.

De **Samenwerkingsovereenkomst EnergyVille** betreft de samenwerkingsovereenkomst die de EnergyVille-onderzoeksinstituten hebben gesloten op 18 januari 2018 (incl. erratum van 6 februari 2018) waarin de wijze van samenwerking tussen de onderzoekspartners beschreven staat.

De term **EnergyVille** verwijst naar het geheel van EnergyVille als Stichting EnergyVille en Samenwerking EnergyVille en de daarbij behorende activiteiten en op elkaar afgestemde governancestructuren. In beleidsdocumenten (zie secties 1.2, 1.3, 1.4) wordt over het algemeen steeds verwezen naar EnergyVille als geheel.

Bron: Convenant Stichting EnergyVille 2022-2026

2.2 Convenant 2022-2026

Het convenant tussen het Vlaamse Gewest en Stichting EnergyVille heeft tot doel om de samenwerking tussen de Vlaamse overheid en Stichting EnergyVille te regelen en legt de verbintenissen (afspraken, rechten en plichten) vast voor de uitvoering van de opdracht door Stichting EnergyVille en de ondersteuning van de Vlaamse overheid daarvoor.

2.2.1 Strategische en operationele doelstellingen en KPI's

Artikel 6 van het convenant legt de strategische en operationele doelstellingen vast die EnergyVille dient te realiseren. De te realiseren strategische doelstellingen (SD) van EnergyVille (die deze zal bereiken binnen haar samenwerking), evenals de operationalisering hiervan²⁵, zijn:

²⁵ In wat volgt wordt een beknopte omschrijving/samenvatting gegeven van de operationalisering van de strategische doelstellingen van EnergyVille. De volledige beschrijvingen kunnen geraadpleegd worden in het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en Stichting EnergyVille.

SD 1. Top energieonderzoek

EnergyVille is een internationaal vooraanstaand onderzoekscentrum in Vlaanderen, met name op de volgende topics: zonne-energie, batterij-opslag, elektriciteitsnetten, energiestrategieën en energiemarkten, energie voor gebouwen en districten, vermogenelektronica, thermische systemen en power-to-molecules.²⁶ EnergyVille zal Europese onderzoeksmiddelen rond klimaat en duurzame energie naar Vlaanderen halen om zo het onderzoek nog te versterken. Op die manier kan het toponderzoekscentrum (top 5 in Europa) verder uitgebouwd worden. EnergyVille zal zijn onderzoeksstrategie aligneren met de Europese doelstellingen, inclusief het geven van input aan de Europese onderzoeksprogramma's om op die manier een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het VEKP in het kader van de Europese Energie-unie en het SET-plan (zie Box 1).

SD 2. Bredere samenwerking met industrie en speerpuntclusters

EnergyVille zal de ontwikkeling van nieuwe industriële activiteiten op het Thor Park volop ondersteunen door zijn rol als centrale actor in het energieonderzoek actief op te nemen. EnergyVille werkt actief mee aan de uitbouw van Limburg tot één grote klimaatneutrale cluster (die exemplarisch zal zijn en als basismodel zal dienen om Vlaanderen klimaatneutraal te maken). EnergyVille werkt nauw samen met de Vlaamse Speerpuntclusters (Flux50, Catalisti, De Blauwe Cluster, Strategisch Initiatief Materialen (SIM)) om de innovatiekracht van Vlaamse bedrijven te versterken en de waardecreatie van het onderzoek door Vlaamse bedrijven te realiseren. EnergyVille zal voor een stimulerende omgeving zorgen wat leidt tot extra spin-offs en een juiste omkadering voor de groei van bestaande spin-offs, en dit onder meer op het Thor Park. Daarnaast zal EnergyVille ook continu zoeken naar linken met de andere actoren op het Thor Park (IncubaThor, T2-campus²⁷, enz.). Speciale aandacht wordt daarbij geschonken aan de maakindustrie (Flanders Make) zodat productiebedrijven de opportuniteiten van het toekomstige energiesysteem zo vroeg mogelijk mee kunnen nemen in hun processen en organisatie.

SD 3. Energietransitie gekoppeld aan digitale transformatie

Binnen de Samenwerking EnergyVille zullen de nodige clouddiensten uitgebouwd en onderhouden worden. Dit faciliteert bedrijven die nieuwe diensten of producten wensen te demonstreren op Thor Park of in andere proeftuinen in Vlaanderen, om op een open en gemakkelijke manier in te schakelen op het platform. Zo beschikken ze steeds over de juiste data of kunnen ze gebruik maken van de clouddiensten. EnergyVille werkt daarnaast ook actief mee aan de uitbouw van Limburg tot een European Digital Innovation Hub binnen het thema energie (zie sectie 1.4) met uitstraling naar Vlaanderen en als lighthouse voor Europa. EnergyVille zet transversale ICT/gedistribueerde energiesystemen op. Er worden transversale onderzoeksthema's uitgewerkt (o.a. AI, cybersecurity, enz.), zodat nieuwe technologieën ook hun ingang vinden binnen innovatieve energiesystemen.

SD 4. Human capital²⁸

EnergyVille fungeert als een aantrekkingspool voor toponderzoekers in en buiten Vlaanderen, en vermijdt hierdoor ook een braindrain vanuit Vlaanderen. De aanwezigheid van een sterk competentiecentrum in Vlaanderen zal er toe bijdragen dat het nodige talent en expertniveau in

²⁶ Binnen de onderzoekslijn 'power-to-molecules' onderzoekt EnergyVille nieuwe technologieën om energie om te zetten in moleculen, zoals waterstof, methaan, methanol of ammoniak.

²⁷ T2-campus is dé hub in België voor techniek & technologie. Dit state-of-the-art opleidingcentrum voor studenten, werkzoekenden, werknemers en ondernemers wil meer mensen stimuleren om een opleiding rond techniek en technologie te volgen. T2-campus is onderdeel van Thor Park.

²⁸ De bestaande activiteiten ter ondersteuning van deze strategische doelstelling die plaatsvinden binnen de EnergyVille-onderzoeksinstellingen worden gecoördineerd door UHasselt. De subsidie voor de Stichting EnergyVille zal enkel de coördinatie door UHasselt voor deze strategische doelstelling financieren.

Vlaanderen hoog blijft om de energietransitie in goede banen te leiden. Daarnaast zorgt EnergyVille voor de opleiding van hoog gekwalificeerde experts die mee de toekomstige ruggengraat vormen van het energie-O&O-gebeuren binnen de industrie en de onderzoekswereld. EnergyVille helpt verder ook mee aan masteropleidingen die de energietransitie ingang doen vinden in het gedachtengoed van de industrie en de overheid. Deze activiteit loopt vooral via de academische partners KU Leuven en UHasselt, met de ondersteuning van imec en VITO. Tot slot werkt EnergyVille mee aan STEM-opleidingen in het secundair onderwijs, met de T2-campus en gelijkaardige initiatieven. Hierbij zet EnergyVille in op eigen activiteiten, sluit het aan bij belangrijke Vlaamse evenementen (bv. Dag van de Wetenschap), en werkt het zoveel mogelijk samen met reeds bestaande actoren (bv. T2-campus, RVO-Society, Technopolis, enz.).

SD 5. Outreach.

EnergyVille wil een belangrijke maatschappelijke rol spelen via o.a. de outreach naar de maatschappij in brede zin. Dit is immers essentieel om de energietransitie een draagvlak te geven bij het grote publiek. Daarnaast wil EnergyVille zichtbaar aanwezig zijn in het publieke debat, waarbij het zich zal toespitsen op volgende drie segmenten: (1) maatschappelijke communicatie (klassieke media (kranten, radio, TV) en sociale media); (2) wetenschapscommunicatie (blogs, podcasts, wetenschappelijke conferenties, aanwezigheid in de wetenschappelijke media); (3) directe interactie (voordrachten voor belanghebbenden, aanwezigheid op professionele beurzen, activiteiten zoals Dag van de Wetenschap, Kinderuniversiteit, PhD Cup, enz.).

Voor de jaarlijkse voortgangscntrole van de realisatie van deze strategische doelstellingen en de operationalisering ervan, zijn negen KPI's vastgelegd in artikel 7 van het convenant (zie Tabel 1). Deze KPI's geven de ambitie weer van EnergyVille om via synergie van de onderzoeksinstellingen het energieonderzoek verder te versterken en dit zowel op het vlak van hoogkwalitatief onderzoek op Europees niveau, als op het vlak van implementatie van innovatie in het Vlaams industrieel weefsel. Bij een aantal KPI's wordt eveneens een kwalitatieve toelichting verwacht (bv. over de mate waarin en de manier waarop een project bijdraagt aan de doelstellingen van het SET-plan en het VEKP, cf. KPI 2).

Tabel 1. KPI's (incl. jaarlijkse streefwaardes)

KPI	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Top energieonderzoek						
1	Aantal SCI's onder EnergyVille-label met minimaal twee EnergyVille-onderzoeksinstellingen (SCI: Science Citation Index Expanded)	40	45	45	50	55
2	Aantal verworven Europese projecten met minstens twee EnergyVille-onderzoeksinstellingen	4	5	6	7	7
Bredere samenwerking met industrie en speerpuntclusters						
3	Aantal bedrijven actief binnen het geheel der laboratoria, incl. living lab ²⁹	40	45	50	55	60
4	Aantal initiatieven (workshops, seminars, cursussen, enz.) opgezet met de speerpuntclusters en/of bedrijven om de innovatie in bedrijven te versterken	7	8	9	9	10

²⁹ Samenwerkingen met bedrijven in het kader van het cloudplatform (KPI 5) worden niet meegeteld in deze KPI.

KPI	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Energietransitie gekoppeld aan digitale transformatie						
5	Aantal bedrijven die inkoppelen in het cloudplatform om hun producten/business cases te optimaliseren/testen	10	15	20	25	30
Human capital						
6	Aantal doctoraatsstudenten in opleiding	165	170	175	180	185
7	Samenwerkingen met T2-campus en STEM-initiatieven	3	4	4	5	5
Outreach						
8	Aantal internationale events op Thor Park	0	1	1	1	1
9	Vertegenwoordiging van EnergyVille op internationale en Vlaamse beurzen en events	5	7	8	8	8

Bron: Convenant Stichting EnergyVille 2022-2026

Daarnaast heeft Stichting EnergyVille ook nog enkele aanvullende opdrachten die zijn vastgelegd in artikel 10 van het convenant. Zo wordt verwacht dat Stichting EnergyVille participeert in het Vlaamse wetenschapscommunicatiebeleid (zie sectie 1.5.2) en zich schaaft achter de principes van het marketing- en communicatieplan ter zake. Wat de plichten met betrekking tot open data en open science betreft, stelt artikel 10, §3, van het convenant dat elk van de stichters meewerkt aan het programma Flanders Research Innovation Space (hierna: FRIS) voor de ontsluiting van onderzoeksinformatie. Hiertoe bezorgen de onderzoeksinstituten de nodige detailinformatie volgens de geldende procedures en standaarden zoals opgenomen in hun convenanten (imec, VITO) of afsprakenkaders (KU Leuven, UHasselt) met het Departement WEWIS. Tot slot engageert elke onderzoeksinstituut zich om – waar mogelijk – de genderdimensie en intersectionaliteit te integreren in het onderzoeksonderwerp, het vergaren van onderzoeksdata en de data-analyses met al doel de kwaliteit van de onderzoeksresultaten te verhogen.

2.2.2 Financiële engagementen zoals vastgelegd in het convenant

Artikel 12 van het convenant stelt dat de Vlaamse overheid – binnen de mogelijkheden van de door het Vlaams Parlement goedgekeurde begroting – het engagement aangaat om Stichting EnergyVille van financiering te voorzien binnen de bepalingen van het convenant. Onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring door het Vlaams Parlement wordt in de Vlaamse uitgavenbegroting jaarlijks een subsidie ingeschreven die gelijk is aan het basisbedrag van 3 miljoen euro voor de plichten vermeld in het convenant.³⁰ Tabel 3 in Bijlage B geeft een gedetailleerd overzicht weer van alle subsidies, de subsidiebedragen en op welke artikelen ze per begrotingsjaar werden/(zullen) worden aangerekend (incl. uitgevoerde betalingen).

In artikel 13 van het convenant is bepaald dat de jaarlijkse subsidie in hoofdzaak gebruikt wordt om de personeelsinzet binnen de EnergyVille-onderzoeksinstituten te financieren in functie van de gestelde strategische doelstellingen van het convenant. Deze middelen moeten met andere woorden gezien worden als een katalysator voor het bereiken van de strategische doelstellingen door EnergyVille als geheel. De totale personeelsinzet met de convenantsmiddelen bedraagt 21 VTE: 2 VTE direct gefinancierd door Stichting EnergyVille (general manager en administratieve ondersteuning) en 19 VTE

³⁰ Dit bedrag wordt jaarlijks, en voor het eerst bij de start van het volgende begrotingsjaar, vermeerderd met de gezondheidsindex, zoals opgenomen in de omzendbrief betreffende de begrotingsinstructies bij de begrotingsopmaak en -controle van het desbetreffende jaar. De referentiedatum voor de eerste indexaanpassing is 1 januari 2022. De eerste indexaanpassing zal derhalve plaatsvinden per 1 januari 2023.

binnen de EnergyVille-onderzoeksinstellingen. Daarnaast zijn ook werkingsmiddelen voorzien voor volgende kosten: algemene werkingsmiddelen, werkingsmiddelen voor het onderhouden van het cloudplatform, voor het ondersteunen van de promotie van de onderzoekslijnen, voor de algemene promotie van EnergyVille/outreach en voor het samenwerken met de industrie. De verdeling van de personeelskosten en werkingskosten voor Stichting EnergyVille als geheel en voor de verschillende strategische doelstellingen, alsook over de onderzoeksinstellingen heen, zijn vastgelegd in het convenant, al zijn lichte afwijkingen wel mogelijk.

De uitbetaling van de subsidie is vastgelegd in artikel 14 van het convenant. 80% van de jaarlijkse subsidie wordt uitbetaald binnen 30 kalenderdagen na ontvangst van het getekende ministeriële besluit door het Departement WEWIS. Het resterende saldo van 20% (voorwaardelijke schijf) wordt uitbetaald binnen 60 kalenderdagen na de ontvangst en goedkeuring door het departement van het te leveren bewijs over de correcte besteding ervan en over de realisatie van de vooropgestelde doelstellingen op basis van de KPI's zoals vastgelegd in artikel 7 van het convenant (zie sectie 2.2.1). Het schema dat hierbij gevolgd wordt, wordt weergegeven in Tabel 2. Stichting EnergyVille mag maximaal 20% per jaar van de subsidie overdragen als reserve naar het volgende werkingsjaar, waarbij de totale gecumuleerde reserve maximaal 50% van de jaarlijkse laatste subsidie mag bedragen.

Tabel 2. Schema uitbetaling subsidie (voorwaardelijke schijf)

Voor 2022 en 2023		Voor 2024, 2025 en 2026	
Als de vooropgestelde resultaten zijn behaald voor:	Dan wordt volgend percentage van het saldo uitbetaald:	Als de vooropgestelde resultaten zijn behaald voor:	Dan wordt volgend percentage van het saldo uitbetaald:
Minstens 8 van de 9 KPI's	100%	Minstens 7 van de 9 KPI's	100%
Minstens 6 van de 9 KPI's	50%	Minstens 6 van de 9 KPI's	50%
Minder dan 6 van de 9 KPI's	0%	Minder dan 6 van de 9 KPI's	0%

Bron: Convenant Stichting EnergyVille 2022-2026

2.2.3 Addenda

Artikel 10 van het convenant stelt dat de Vlaamse overheid Stichting EnergyVille kan belasten met bijzondere opdrachten, op voorwaarde dat deze binnen het in het W&I-decreet erkende maatschappelijke doel van Stichting EnergyVille passen. Deze bijzondere opdrachten worden geregeld via een addendum bij het convenant. Stichting EnergyVille kan een of meerdere onderzoeksinstellingen bij deze bijzondere opdrachten betrekken.

Binnen dit kader keurde de Vlaamse Regering op 7 juli 2023 een (eerste) addendum goed bij het convenant tussen Stichting EnergyVille en het Vlaamse Gewest voor een bijkomende bijzondere opdracht getiteld "Innovatieve oplossingen voor ondergrondse hoogspanningsleidingen en -netten" (VR 2023 0707 DOC.0929). Het (eerste) addendum heeft als doel het versterken van het onderzoeksprogramma "Elektrische netwerken" binnen EnergyVille en dit met het oog op de inbedding hiervan in een competentiecentrum dat het geheel van onderzoeksactiviteiten zal beheren en tegelijkertijd de valorisatie van dit onderzoek in Vlaanderen zal waarborgen (zie sectie 1.4). Voor de verdere uitbouw en versterking van het toekomstig elektriciteitsnetwerk – gebaseerd op een hoge integratie van hernieuwbare energie – zullen ondergrondse hoogspanningsverbindingen en -netten essentieel zijn. Voor de uitvoering van deze bijkomende bijzondere opdracht wordt een eenmalige subsidie van 14 miljoen euro toegekend, waarvan 9 miljoen euro bestemd is voor investeringen en 5 miljoen euro voor personeelskosten (incl. werkingskosten) die betaald zullen worden in verschillende schijven over de periode 2023-2027.

Op 22 december 2023 keurde de Vlaamse Regering een tweede addendum bij het convenant goed tussen Stichting EnergyVille en het Vlaamse Gewest goed rond het investeringsdossier “Open Thor Living Lab” (VR 2023 2212 DOC.1881). Deze middelen worden toegekend met als doel het ondersteunen van een state-of-the-art backbone-infrastructuur op en rond Thor Park in Genk die als een unieke open testomgeving kan gebruikt worden voor innovaties voor de energietransitie. Door het opstellen van het Open Thor Living Lab voor bedrijven worden unieke datasets gegenereerd die inzichten verschaffen in impact en verbeterpotentieel om tot een duurzaam energiesysteem te komen. Om dit alles mogelijk te maken, is het opzetten van een backbone-living-lab-infrastructuur noodzakelijk. Hiervoor wordt een eenmalige subsidie van 6,5 miljoen euro toegekend die in verschillende schijven zal worden uitbetaald over de periode 2024-2027).

3 AANLEIDING VOOR EN BEPALINGEN BETREFFENDE DE EVALUATIE VAN ENERGYVILLE

3.1 W&I-decreet

Conform artikel 56/1/3 van het W&I-decreet (zie sectie 1.1) dient “*de Vlaamse Regering de activiteiten die EnergyVille uitvoert met de middelen te evalueren vóór het lopende convenant verstrijkt. De evaluatie gebeurt aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren die zijn vastgelegd in het convenant. De voorwaarden voor een nieuw convenant worden onder meer bepaald door de resultaten van de evaluatie.*”

3.2 Convenant 2022-2026

Artikel 18 van het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en EnergyVille (zie sectie 2.2) gaat in meer detail in op de inhoudelijke en praktische invulling van de evaluatie zoals vastgelegd in het W&I-decreet (zie sectie 3.1). Samengevat kan gesteld worden dat het convenant tussen het Vlaamse Gewest en Stichting EnergyVille voor de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2026 het uitgangspunt vormt van de in de eerste helft van 2026 geplande evaluatie van EnergyVille.

Concreet dient de algemene werking van EnergyVille voor het verstrijken van het convenant geëvalueerd te worden aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen, de KPI's en eventuele andere vooropgestelde doelstellingen waarover jaarlijks gerapporteerd is.

De evaluatie zal in het bijzonder rekening houden met:

- Het strategisch plan.
- Het behalen van de strategische en operationele doelstellingen en KPI's.
- De jaarverslagen die Stichting EnergyVille tijdens de duur van het convenant heeft bezorgd.
- Het zelfevaluatie-rapport EnergyVille dat Stichting EnergyVille heeft opgemaakt.
- Het Beleidsplan Wetenschapscommunicatie.
- Een bibliometrische en technometrische analyse vanuit het perspectief van de Samenwerking EnergyVille.
- Het oordeel van een internationaal panel van experts dat daarvoor o.a. een bezoek ter plaatse brengt.
- Een benchmarking met andere vergelijkbare instellingen (indien mogelijk).
- Een analyse van de impact van de activiteiten van EnergyVille op het Vlaamse maatschappelijke en economische weefsel m.b.t. wetenschap, technologie en innovatie.
- Een systeemanalyse ten aanzien van EnergyVille, opgezet vanuit het W&I-beleidskader.

De evaluatie zal door het (voormalige) Departement EWI georganiseerd en gefinancierd worden en moet afgerond zijn op 30 juni 2026. Hiertoe zal het departement de gepaste evaluatie-organen aanstellen die over de expertise beschikken om de activiteiten, de resultaten en het potentieel van EnergyVille vakkundig te beoordelen.³¹ De nadere bepalingen over de inhoud van de geplande

³¹ De evaluatiepraktijk van het evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS is [hier](#) beschikbaar.

evaluatie en de reikwijdte ervan worden uiterlijk in het voorlaatste jaar (2025) van het convenant opgesteld door het departement en toegelicht aan Stichting EnergyVille.

Het (voormalige) Departement EWI zal een richtlijn/leidraad aanreiken voor het opstellen van de zelfevaluatie³² die dient te bestaan uit zowel een ex-post- als een ex-antegedeelte. Deze zelfevaluatie wordt door EnergyVille, onder verantwoordelijkheid van Stichting EnergyVille, opgesteld. Het ex-antegedeelte van de zelfevaluatie behelst het opstellen van een ontwerp van strategisch plan voor de periode die volgt op de looptijd van het huidige convenant. Het ontwerp van strategisch plan voor de periode 2027-2031 zal mee beoordeeld worden in het kader van de evaluatie van EnergyVille. De volledige zelfevaluatie wordt beschouwd als een werkdocument dat input levert voor de evaluatie. Na de evaluatie kan de zelfevaluatie, voornamelijk het ex-antegedeelte, verder evolueren tot een definitief beleidsplan of strategisch plan.

3.3 Vlaamse Codex Overheidsfinanciën

De Vlaamse Codex Overheidsfinanciën³³ (hierna: **VCO**) bundelt sinds 2020 alle verschillende wetten en afspraken die betrekking hebben op de begroting, boekhouding, rekeningen en rapporteringen van de Vlaamse overheid. Volgens artikel 76/1 van het decreet houdende de VCO van 29 maart 2019 moeten vanaf 2023 alle bestaande en nieuwe subsidiekaders per periode van vijf jaar een keer onderworpen worden aan een beleidsevaluatie.³⁴ Het inhoudelijk bevoegde beleidsdomein staat in voor de evaluatie. Concreet betekent dit dat voor de bestaande subsidiekaders binnen een periode van vijf jaar – te rekenen vanaf 1 januari 2023 – de eerste beleidsevaluatie moet plaatsvinden en de bestaande subsidiekaders daarop moeten zijn afgestemd. Voor nieuwe subsidiekaders, die tot stand gekomen zijn na 1 januari 2023, gebeurt de beleidsevaluatie de eerste keer uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van het betrokken subsidiekader. Na die evaluatie is er een uitdrukkelijke goedkeuring door de Vlaamse Regering nodig om de subsidie, al dan niet in gewijzigde vorm, verder te zetten. Dit betekent ook dat de beslissing van de Vlaamse Regering een verlenging van telkens maximaal vijf jaar kan opleveren.

Volgens artikel 75/2 van het besluit van de Vlaamse Regering ter uitvoering van de VCO van 29 maart 2019 (hierna: **BVCO**) dient een beleidsevaluatie te voldoen aan de volgende voorwaarde:

- 1° Het onderzoek maakt duidelijk welk subsidiekader of welke subsidie wordt onderzocht en wat de doelstellingen van dat subsidiekader of die subsidie zijn.
- 2° Het onderzoek³⁵ geeft antwoord op de vraag in welke mate het beleid dat met het subsidiekader of de subsidie wordt beoogd en de uitgaven die daarmee samenhangen, doeltreffend en doelmatig zijn.
- 3° De conclusies van het onderzoek worden onderbouwd door onderliggende bevindingen.
- 4° De onderzoeksmethode die in het onderzoek is gebruikt, is valide en betrouwbaar.
- 5° De beleidsevaluatie geeft inzicht in de gebruikte evaluatiemethode en in de mogelijkheden en onmogelijkheden om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid in kwestie vast te stellen.

³² De hoofdlijnen voor de geplande evaluatie van 2026 en de richtlijn voor het opstellen van de zelfevaluatie werden op 3 juli 2025 toegelicht aan vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille. De richtlijn voor de op te stellen zelfevaluatie door Stichting EnergyVille is beschikbaar in bijlage A.

³³ Meer informatie over de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën is [hier](#) beschikbaar.

³⁴ De regeling rond beleidsevaluaties is niet van toepassing op toelagen. Dit betekent dat toelagen volledig onder de verantwoordelijkheid en controle van de bevoegde minister vallen.

³⁵ Onderzoek kan zowel intern als extern onderzoek betreffen.

De rol van het Departement Financiën en Begroting (FB) bestaat uit het ondersteunen van het evaluatiebeleid binnen de Vlaamse overheid vanuit de principes van prestatie geïnformeerd begroten. Het Departement FB neemt een coördinerende en centraliserende rol op bij de uitvoering van uitgaventoetsingen en brede heroverwegingen en waakt over het horizontaal beleid inzake periodieke beleidsevaluatie van subsidies en subsidiekaders. Op 25 april 2025 werd in een mededeling aan de Vlaamse Regering (hierna: **MVR**) de rol van de Inspectie van Financiën (IF) bij beleidsevaluaties en het stimuleren van een cultuur ter zake toegelicht (VR 2025 2505 MED.0134/1TER). Hoewel dit strikt genomen geen regelgeving is, worden in betreffende mededeling toch een aantal elementen opgenomen die van belang zijn in het kader van uit te voeren evaluaties. Zo dient o.a. het plan van aanpak voor de evaluatie ter advies worden voorgelegd aan de bevoegde Inspecteur van Financiën. Deze aspecten komen in specifieke hoofdstukken aan bod, waarbij expliciet verwezen zal worden naar de relevante bron (VCO, BVCO of MVR).

4 DOELSTELLINGEN VAN DE EVALUATIE EN BEOOGDE RESULTATEN

4.1 Uitgangspunten voor evaluaties

4.1.1 **Uitgangspunten van de evaluatiecel van het Departement WEWIS**

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid, Innovatie en Industrie 2024-2029 wordt gerefereerd aan evaluatiebeleid en -cultuur, waarbij wordt gesteld dat:

“Binnen de beleidsvelden Economie, Wetenschap, Innovatie en Wetenschapscommunicatie is de voorbije jaren een hoogstaand evaluatiebeleid ontwikkeld, in het bijzonder binnen het (voormalige) Departement EWI dat hiertoe in 2007 een afzonderlijke evaluatiecel heeft geïnstalleerd. De evaluatiepraktijk en het evaluatiebeleid in het beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS) zullen verder worden ontwikkeld op basis van de bestaande praktijken en het bestaande beleid van de entiteiten binnen het beleidsdomein. We streven er hierbij naar om meer in te zetten op binnenshuis uitvoeren van evaluaties en bekijken op welke wijze foresight kan worden ingebracht in de ontwikkeling die uit de evaluaties volgt.”

De evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS is verantwoordelijk voor de (coördinatie en opvolging) van evaluaties met betrekking tot de beleidsvelden Economie, Wetenschap, Innovatie en Wetenschapscommunicatie en heeft in de periode 2020-2024 een aantal uitgangspunten geïdentificeerd die pasten in het toenmalig beleid van de Vlaamse Regering en nog steeds gelden.

Deze uitgangspunten³⁶ zijn generiek en gelden dan ook voor de periode 2024-2029. Deze uitgangspunten zijn:

1. Alle evaluatiebepalingen uit de regelgeving moeten aan bod komen.
2. Er wordt gestreefd naar evolutie in de evaluatie (geen “platgetreden paden”).
3. De geplande evaluatie beoogt een goed evenwicht tussen het ex-post- en ex-antegedeelte ervan.
4. Een systeembenadering zal ingebracht worden waar mogelijk/nuttig. In eerste instantie wordt uitgegaan van het meest nabije beleidssysteem³⁷ en de doelstellingenkaders waarin dit is ingebed.
5. De aanpak van evaluaties dient proportioneel te zijn ten opzichte van de omvang van de betrokken organisaties en budgetten en met het oog op het efficiënt besteden van tijd en middelen.

Daarnaast dient elke evaluatie ruimer te worden opgevat dan in de relevante stukken is aangegeven en moet de evaluatie bovendien rekening houden met de beleidsontwikkelingen en de evolutie in de beleidscontext en dit op verschillende (beleids)niveaus.

³⁶ De eerste twee uitgangspunten waren voordien ook al geldig, maar worden hier ter herinnering hernomen.

³⁷ In de meeste gevallen betreft dit het Wetenschap- en Innovatiesysteem (W&I-systeem), maar dat kan ook ruimer zijn.

4.1.2 Elementen volgend uit de VCO

De beleidsevaluaties dienen in principe ook rekening te houden met de bepalingen van de VCO, het BVCO en met de elementen opgenomen in de MVR van 25 april 2025 waarbij de rol van de Inspectie van Financiën in de evaluatiecultuur wordt gespecificeerd (zie sectie 3.3). Specifiek wat de voorwaarden waaraan een beleidsevaluatie conform het BVCO moet voldoen betreft, gaat sectie 4.2 nader in op deze elementen. De elementen die opgenomen zijn in de MVR zullen – en dit waar relevant – verder in dit ontwerp van plan van aanpak aan bod komen en zal er ook – indien van toepassing – expliciet naar verwezen worden.

4.2 Doelstellingen, evaluatiedimensies en beoogde resultaten

4.2.1 Doelstellingen van de evaluatie (zoals vastgelegd in de regelgeving)

Artikel 56/1/3 van het W&I-decreet stelt dat de Vlaamse Regering de activiteiten die EnergyVille uitvoert met de middelen moet evalueren vóór het lopende convenant verstrijkt aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren die vastgelegd zijn in het convenant (zie sectie 3.1). De resultaten van de evaluatie zullen aangewend worden bij het afsluiten van een nieuw convenant. De doelstelling van (vooral) het **ex-postluik van de geplande evaluatie** wordt dus eerder impliciet vermeld in het W&I-decreet. Het convenant 2022-2026 geeft vervolgens meer detail over de geplande evaluatie en geeft expliciet aan dat het ook de bedoeling is om vooruit te blikken (d.i. **ex-anteluik van de geplande evaluatie**) naar de komende vijfjarige periode (zie sectie 3.2).

Wat het ex-postluik betreft, zal ook rekening gehouden worden met de aspecten **efficiëntie** en **effectiviteit**.³⁸ Conform het BVCO dienen de **doeltreffendheid** en de **doelmatigheid** (van het beleid in kwestie) in de evaluatie te worden onderzocht (zie sectie 3.3), en kunnen efficiëntie en effectiviteit (cf. supra) dus gezien worden als minimale evaluatiecriteria die in het kader van deze in 2026 geplande evaluatie aan bod moeten komen. De evaluatiecriteria van de in 2026 geplande evaluatie van EnergyVille zijn hier echter niet toe beperkt. Aspecten zoals **coherentie**, **additionaliteit**, **adequaatheid** en **relevantie** moeten eveneens aan bod komen in deze evaluatie (zie sectie 4.2.3 en hoofdstuk 5). Waar relevant zal een **systeembenadering** worden ingebracht.

De inhoudelijke evaluaties van de twee addenda aan het convenant 2022-2026 tussen het Vlaamse Gewest en EnergyVille (zie sectie 2.2.3) vallen buiten de scope van de in 2026 geplande evaluatie van EnergyVille. De addenda hebben immers betrekking op twee tijdsgebonden bijzondere opdrachten met een specifiek budget, die afzonderlijk gemonitord en opgevolgd worden (d.i. eigen governancestructuur en KPI's voor de projectopvolging zoals vastgelegd in de respectievelijke addenda). Het is echter wel de bedoeling om na te gaan wat de rol is en welke impact deze addenda hebben gehad en in de toekomst nog zullen hebben op de doelstellingen en onderlinge samenwerking en/of afstemming binnen EnergyVille als geheel (Samenwerking/Stichting), waarbij de nadruk op het ex-anteluik ligt.

³⁸ De omschrijvingen van de evaluatiecriteria zijn beschikbaar in De Peuter, B., De Smedt, J., & Bouckaert, G. (2007). *Handleiding beleidsevaluatie. Deel I: Evaluatiedesign en -management* (D/2006/10106/013). Steunpunt beleidsrelevant onderzoek. https://www.publicspaceinfo.nl/media/uploads/files/BESTUURLIJ_2007_0002.pdf.

4.2.2 Evaluatiedimensies

De evaluatie wordt opgezet vanuit verschillende dimensies die doorheen het geheel van de evaluatie aan bod moeten komen (maar niet altijd expliciet vermeld worden), met name:

- **Ex post** (minstens vanaf 2021) en **ex ante** (2027-2031).
- EnergyVille op zich en als Samenwerking EnergyVille/Stichting EnergyVille (**intern** perspectief) en in relatie tot doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden (**extern** perspectief).
- Vanuit een **lokaal, regionaal, Europees** tot **internationaal** perspectief.
- Vanuit een **systeemperspectief**. Het betreft een systeemevaluatie, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met het bredere systeem of de systemen waarvan EnergyVille deel uitmaakt – met name het (Vlaamse) W&I-systeem met focus op O&O&I op het vlak van duurzame energie en energiesystemen – maar ook ruimer. Daarbij wordt ook gekeken naar de opeenvolgende en aangrenzende beleidsdomeinen en bestuursniveaus, evenals hun bijhorende doelstellingenkaders (zie Box 3).

Box 3. Systeemperspectief

Wat het systeemperspectief betreft, wordt trapsgewijs uitgegaan van:

- **Vlaamse W&I-systeem.** Open science, wetenschapscommunicatie (zie sectie 1.5.2), AI, cybersecurity, kennisveiligheid, enz.
- **EWI/WEWIS-beleid.** Beleidsnota's (zie sectie 1.3), BBT's (zie sectie 1.4), productiviteits- en competitiviteitsagenda (zie sectie 1.5.3), Vlaams Defensieplan (zie sectie 1.5.4), enz.
- **Vlaamse beleid in aangrenzende beleidsdomeinen.** (Geactualiseerd) Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (zie sectie 1.5.1), beleidsdomein Omgeving, beleidsdomein Onderwijs en Vorming, enz.
- **Globale Vlaamse beleid.** Regeerakkoord (zie sectie 1.2), Visie 2050, Vizier 2030, enz.
- **Federaal beleid.** (Geactualiseerd) Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030, enz.
- **Recente Europese regelgeving, doelstellingen en werkprogramma's.** SET-plan (zie Box 1), European Green Deal, European Climate Law, Renewable Energy Directive, REPowerEU, Green Deal Industrial Plan, Net-Zero Industry Act, European Digital Innovation Hubs, AI Act, Cybersecurity Act, Data Governance Act, Competitiveness Compass³⁹, Europese en Regionale Innovatie Scorebord (EIS en RIS), enz.
- **Globaal Europese beleid.**
- **Globale doelstellingen.** SDG's, enz.

4.2.3 Beoogde resultaten van de evaluatie

De evaluatie van EnergyVille zal zich zowel op het verleden als op de toekomst richten. Deze beoogde resultaten kunnen ook beschouwd worden als de te onderzoeken aspecten van de evaluatie zoals gevraagd in de MVR in het kader van het VCO (zie sectie 3.3).

³⁹ De Europese Commissie presenteerde in januari 2025 de Competitiveness Compass, een nieuwe routekaart om de dynamiek in Europa te herstellen en de economische groei te stimuleren. Deze routekaart bouwt voort op het Draghi-rapport van september 2024 over de toekomst van het Europese concurrentievermogen. Meer informatie over de Competitiveness Compass is [hier](#) beschikbaar.

4.2.3.1 Ex-postperspectief (2021-2025/2026)

Analyse en beoordeling over de periode vanaf 2021⁴⁰ tot en met 2025 (en waar mogelijk ook 2026) van volgende aspecten en dit rekening houdend met de evoluerende beleidscontext, van:

- De wijze waarop en de mate waarin EnergyVille haar strategische doelstellingen en de operationalisering ervan, de activiteiten, taken en (bijzondere) opdrachten heeft vervuld en haar strategisch plan 2022-2026 heeft uitgevoerd over de beschouwde periode of nog zal vervullen tegen het einde van 2026. De wijze waarop en de mate waarin dit alles was/is afgestemd op opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen (van lokaal, regionaal, Europees tot internationaal), alsook de doeltreffendheid/effectiviteit (cf. VCO) dienen hierbij te worden nagegaan.
- Rol, positie en meerwaarde van EnergyVille als stichting/samenwerking in het ruime beleidskader en ten aanzien van andere actoren en/of beleidsinstrumenten, -plannen en -agenda's met betrekking tot O&O&I en onderzoeksinfrastructuur, alsook de (eventuele) evolutie hierin.
- De wijze waarop de werking, governance en aansturing van EnergyVille als geheel (zowel intern als extern) is opgezet, met bijzondere aandacht voor de interne werking en organisatie (onder meer de strategiebepaling en -opvolging, de werking en rol van de bestuursorganen, het beleid en het beheer op het vlak van financiën, personeel, onderzoeksinfrastructuur, communicatie, enz.). Het extern perspectief heeft onder meer betrekking op bv. de opvolging vanuit de Vlaamse overheid ten aanzien van EnergyVille, de regelgeving, onderzoeksinfrastructuur en beleid ter zake in de ruimere context (o.a. in relatie tot opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen, enz.).
- Een financiële analyse van de mate waarin en de wijze waarop de subsidies werden aangewend voor de realisatie van het strategisch plan 2022-2026, de strategische en operationele doelstellingen en de (bijzondere) opdrachten van EnergyVille en de mate waarin (externe) financiering is aangetrokken.
- Resultaten, prestaties en impact van de activiteiten van EnergyVille op wetenschappelijk, technologisch, economisch, maatschappelijk, beleidsmatig en internationaal vlak. Hierbij dienen ook de onderzoeksprestaties en -resultaten van EnergyVille en dit minstens wat de behaalde KPI's betreft te worden nagegaan.
- De samenwerking met andere partijen en in het bijzonder met de quadruple-helix-actoren (d.i. (Vlaamse en internationale) kennisinstellingen, het bedrijfsleven, de Vlaamse overheid, het middenveld en publieke organisaties).
- De impact/gevolgen van de evoluerende maatschappelijke en beleidsmatige context en in het bijzonder productiviteitsgroei, duurzame groei, digitale transitie en strategische autonomie, enz. op de werking van EnergyVille (o.a. inhoudelijk, organisatorisch, financieel).
- Systeemblik ten aanzien van de verschillende doelstellingenkaders van de Vlaamse overheid: inpassing in en bijdrage tot de beleidskaders op de verschillende beleidsniveaus (zie Box 3).

⁴⁰ Stichting EnergyVille ontving in 2021 reeds financiële ondersteuning van de Vlaamse overheid (zie sectie 2.1).

4.2.3.2 Ex-anteperspectief (2027-2031)

Analyse en beoordeling ten aanzien van minstens de periode 2027-2031 van:

- Toekomstplannen van EnergyVille in termen van:
 - Strategie, doelstellingen, ambities en prestaties.
 - Wetenschappelijke, technologische, economische, maatschappelijke, beleidsmatige en internationale ambities en vooropgestelde paden naar impact.
 - Toekomstige werking, aansturing en opvolging.
 - Financiële implicaties.
 - Toekomstige beleidsondersteuning.
- Toekomstplannen van EnergyVille versus de toekomstige Vlaamse beleidsambities, kennisbehoeften en/of infrastructuurbehoeften, enz. en dit rekening houdend met de evoluerende beleidscontext in Vlaanderen en Europa in het bijzonder.
- Toekomstige rol, positie en meerwaarde van EnergyVille ten aanzien van de Vlaamse beleidsmakers, in het ruime beleidskader en t.a.v. andere actoren en/of beleidsinstrumenten (in de eerste plaats met betrekking tot onderzoek en innovatie, maar ook ruimer (over beleidsdomeinen heen en rekening houdend met alle opdrachten/taken van EnergyVille)).
- Toekomstige inpassing in en bijdrage tot de verschillende doelstellingenkaders van de Vlaamse overheid: inpassing in en bijdrage tot de beleidskaders op de verschillende beleidsniveaus (zie Box 3).

4.2.3.3 Conclusies en aanbevelingen

De evaluatie moet leiden tot een eindrapportering waarin conclusies en aanbevelingen voor de toekomst zijn opgenomen voor een optimale werking en inschakeling van EnergyVille in het ruime beleidskader. Deze conclusies en aanbevelingen dienen rekening te houden met de sterktes, zwaktes, opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen waarmee EnergyVille vandaag en in de toekomst (mogelijks) geconfronteerd zal worden.

5 EVALUATIELUIKEN

De ex-post- en ex-ante-evaluatie moeten worden uitgevoerd rekening houdend met de evaluatiedoelstellingen (zie sectie 4.2.1) en de beoogde resultaten van de evaluatie (zie sectie 4.2.3) en dient minstens te bestaan uit onderstaande evaluatieluiken. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappingsen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten.

Behalve de ex-post- en ex-antedimensies die expliciet worden weergegeven in de afzonderlijke onderdelen van de evaluatie, lopen de genoemde evaluatiedimensies (zie sectie 4.2.2) doorheen alle onderscheiden evaluatieluiken en worden ze enkel geëxpliciteerd waar nuttig en relevant. Specifiek aandachtspunt hierbij is de externe dimensie (d.i. vanuit het oogpunt van de beleidsmakers, doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden) en het beleidsoogpunt in het bijzonder.

5.1 Ex-postevaluatie

Het ex-postluik van deze evaluatie heeft strikt genomen betrekking op de looptijd van het huidige convenant tussen Stichting EnergyVille en het Vlaamse Gewest (2022-2026). Waar mogelijk/relevant, dienen ook de resultaten voor het jaar 2021 meegenomen te worden in de analyses, aangezien Stichting EnergyVille in dat jaar ook financiering van de Vlaamse overheid ontvangen heeft.

5.1.1 **Strategie en de realisatie ervan**

Om haar activiteiten, taken en (bijzondere) opdrachten te kunnen uitvoeren, volgt Stichting EnergyVille een institutionele langetermijnstrategie zoals omschreven in het EnergyVille Strategisch Plan 2022-2026 (hierna: **EnergyVille-strategie 2022-2026**). Deze langetermijnstrategie loopt over een periode van vijf jaar, overeenkomstig de periode waarop het convenant betrekking heeft. De EnergyVille-strategie 2022-2026 beschrijft de strategie, doelstellingen en activiteiten die EnergyVille voor de periode van het convenant naar voren schuift.

Dit aspect omvat een inhoudelijke analyse en beoordeling over de periode 2021/2022-2026 van zowel de strategische beleidsplanning/strategievorming als van de eigenlijke uitvoering van de EnergyVille-strategie 2022-2026, de realisatie van de (strategische en operationele) doelstellingen en/of geformuleerde ambities, en dit rekening houdend met eventuele bijstellingen in de beleidsplanning en met evoluties in de onderzoeks- en/of beleidscontext (o.a. productiviteitsgroei, duurzame groei, digitale transitie en strategische autonomie), de specifieke opdrachten/projecten waarvan sprake in het convenant (incl. addenda) en/of de beleidsnota's, BBT's, alsook specifieke beleidsplannen en -agenda's van de Vlaamse Regering (zie secties 1.3 tot en met 1.5). Daarnaast dient bijzondere aandacht te gaan naar de mate waarin en de wijze waarop de (initiële) doelstellingen en/of ambities werden gerealiseerd of verwacht mag worden dat deze gerealiseerd zullen worden tegen eind 2026. Een analyse en beoordeling waarom doelstellingen eventueel niet werden gerealiseerd, is hierbij ook belangrijk. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn de internationale situatie op het vlak van de gevolgen van de COVID-19-pandemie, het SET-plan en de verscherpte Europese aandacht voor strategische autonomie en de impact ervan op de strategische beleidsplanning/strategievorming van Stichting EnergyVille.

Er wordt hierbij ook verwacht dat nagegaan wordt in welke mate de vooropgestelde EnergyVille-strategie 2022-2026 en de hieraan verbonden strategische en operationele doelstellingen pasten in en hebben bijgedragen aan de doelstellingen van deze verschillende beleidskaders en -niveaus en dit in relatie tot andere relevante actoren en instrumenten. Deze analyse en beoordeling dienen dus

uitgewerkt te worden tegen de achtergrond van de beleidscontext en het systeem/de systemen waarin EnergyVille is ingebed (zie Box 3). Specifiek en vanuit het oogpunt van de Vlaamse overheid wordt ook een analyse en beoordeling verwacht van de beleidsmatige ondersteuning die Stichting EnergyVille tot nu toe aan die overheid heeft geleverd, waarbij in het bijzonder de rol en bijdrages van EnergyVille aan het VEKP/NEKP 2021-2030 en het SET-plan aan bod dienen te komen.

5.1.2 Rol, positie en meerwaarde

In dit luik van de evaluatie wordt een analyse en beoordeling verwacht van de (eventueel geëvolueerde) rol, positie en meerwaarde van EnergyVille en dit zowel binnen de (evoluerende) beleidscontext als het onderzoekslandschap in Vlaanderen, waarbij bijzondere aandacht besteed dient te worden aan het uitspelen van de aantrekkelijkheid en de troeven van EnergyVille en op het valoriseren en samenwerken met Vlaamse ondernemingen en kmo's. Op een hoger aggregatieniveau dienen ook de rol, positie en meerwaarde van EnergyVille in de federale, Europese en internationale beleidscontext (cf. NEKP 2021-2030, SET-plan) te worden geanalyseerd en beoordeeld.

Zowel de samenwerking en/of afstemming met, als de complementariteit/synergieën ten aanzien van de quadruple-helix-actoren dienen hier te worden toegelicht. Specifiek wordt verwacht dat de rol, positie en meerwaarde van EnergyVille ten opzichte van deze quadruple-helix-actoren, instrumenten en/of programma's binnen het Vlaamse W&I-systeem en ruimer (zie Box 3) worden gekaderd, geanalyseerd en beoordeeld. Aandachtspunten hierbij zijn de lokale (en dit met bijzondere aandacht voor Thor Park), regionale, nationale en internationale relaties van EnergyVille met en de acties ten aanzien van de doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden. Hierbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen kennisinstellingen (universiteiten, hogescholen, SOC's en andere kennisinstellingen), het bedrijfsleven (speerpuntclusters, spin-offs, maakindustrie, enz.), de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid en het Departement WEWIS in het bijzonder, en het maatschappelijke middenveld en de burgers (outreach). Specifiek wat de lokale verankering van EnergyVille betreft, dient bijzondere aandacht te gaan naar de aanwezigheid van EnergyVille op Thor Park en de samenwerkingen met onder andere provincie Limburg, stad Genk, POM Limburg, LRM, Nuhma⁴¹, enz. Verder dient ook de complementariteit met andere Vlaamse onderzoeksgroepen te worden geanalyseerd en beoordeeld. Een ander aandachtspunt in deze context betreft de onderzoeks- en technologie-infrastructuur en de rol, meerwaarde en impact hiervan binnen het geheel van de activiteiten van EnergyVille, waarbij ook de link met de twee addenda in acht moet worden genomen.

Dit alles wordt minstens uitgewerkt zowel binnen de evoluerende beleidscontext als voor de opeenvolgende systemen (cf. supra), en dit in termen van (de bijdrage tot de) realisatie van doelstellingen en ten aanzien van andere relevante actoren en instrumenten in deze systemen. Waar nuttig en relevant wordt een vergelijking met vergelijkbare buitenlandse instellingen verwacht.

5.1.3 Werking, governance en aansturing

In dit onderdeel is het de bedoeling dat de werking, aansturing en governance (ten aanzien) van Stichting EnergyVille over de afgelopen periode worden onderzocht en beoordeeld en dit in het licht van zowel de strategische beleidsplanning als de evoluerende beleidscontext. De analyses en beoordelingen die in dit onderdeel worden verwacht, hebben vooral betrekking op de organisatie, de beleidsvoering (d.i. personeelsbeleid, financieel beleid, onderzoeksinfrastructuurbeleid,

⁴¹ Nuhma, het Limburgs Klimaatbedrijf, werkt namens de Limburgse gemeenten aan duurzaamheid, energie en innovatie via gerichte participaties, waarbij maatschappelijke meerwaarde voor de gemeenschap in het algemeen en Limburg in het bijzonder de leidraad is.

communicatiebeleid, enz.), de werking, aansturing, governance, enz. (ten aanzien) van Stichting EnergyVille. Hierbij dient een onderscheid gemaakt te worden tussen het interne en het externe perspectief.

Het interne perspectief heeft in hoofdzaak betrekking op de interne werking (onderzoeksbeleid, personeelsbeleid, communicatiestrategie, financieel beleid, bijdrage van diverse bestuursorganen, enz.), governance en aansturing. Hierbij dient onder meer aan bod te komen op welke wijze EnergyVille als geheel is georganiseerd, maar ook de structuur van EnergyVille als geheel (Samenwerking/Stichting) dient hierbij geanalyseerd en beoordeeld te worden, alsook hoe de coördinatie, onderlinge samenwerking en/of afstemming verloopt, enz. Een aandachtspunt hierbij is hoe en in welke mate de strategische en operationele doelstellingen en de (opvolging hiervan door middel van) KPI's en de streefcijfers (al dan niet) werden doorvertaald naar de werking en in de governance. De (interne) kwaliteitsbewaking voor wat betreft het onderzoek en de opvolging en het management ervan door de Strategische Stuurgroep/raad van bestuur, de Operationele Stuurgroep/dagelijks bestuur en de verschillende adviesraden, zijn hierbij belangrijke aandachtspunten. De governance van EnergyVille als geheel (Samenwerking/Stichting) in relatie tot de governancestructuren zoals vastgelegd in de twee addenda dient hierbij ook aan bod te komen.

Het externe perspectief heeft betrekking op de werking, aansturing en governance (ten aanzien) van EnergyVille en dit onder meer in relatie tot de doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden, alsook vanuit (het Vlaams) beleidsoogpunt. Aspecten als rollen en verantwoordelijkheden, transparantie, efficiëntie en effectiviteit, verantwoording, enz. dienen hierbij aan bod te komen. Specifiek wat de relatie tussen Stichting EnergyVille en de bevoegde minister/het Departement WEWIS als subsidieverstrekker betreft, is de werking, governance en aansturing geregeld in het W&I-decreet en het convenant. Deze relatie vertaalt zich onder meer in een aantal te realiseren strategische en operationele doelstellingen en in een set van KPI's die samen met de jaarverslaggeving gebruikt worden voor de jaarlijkse opvolging door het Departement WEWIS. Er wordt verwacht dat zowel de regelgeving, de opvolging door het Departement WEWIS over de afgelopen periode en (mogelijke) administratieve vereenvoudiging worden geanalyseerd en beoordeeld. Een ander aspect dat hier aan bod moet komen, is de inschakeling van EnergyVille in het wetenschapscommunicatiebeleid (zie sectie 1.5.2).

Specifiek wat het financiële beleid betreft, wordt een financiële analyse verwacht van de aanwending en verantwoording van de middelen die in de huidige convenantperiode werden toegekend aan Stichting EnergyVille ter realisatie van de doelstellingen, activiteiten en bijzondere opdrachten en dit onder meer in termen van personeels- en werkingskosten, gender en diversiteit, efficiëntie en effectiviteit en dit rekening houdend met de verdeelsleutel vastgelegd in het convenant (cf. artikel 13). Er wordt in eerste instantie een analyse verwacht van de eigen middelen van Stichting EnergyVille. Wat de analyse van de middelen afkomstig van de Vlaamse overheid betreft, dient een onderscheid gemaakt te worden tussen EWI/WEWIS middelen (o.a. personeels- en werkingsmiddelen via het convenant, personeels-, werkings- en investeringsmiddelen via de twee addenda aan het convenant, enz.) enerzijds en middelen van andere entiteiten binnen de Vlaamse overheid (bv. via VLAIO, het Flanders Future Tech Fund⁴² (FFTF), enz.) anderzijds. De financiële analyse dient daarnaast ook de middelen afkomstig van andere (publieke en/of private) partijen buiten de Vlaamse overheid (bv. via

⁴² Het Flanders Future Tech Fund (FFTF) wil inzetten op de valorisatie van technologie die door Vlaamse bedrijven is ontwikkeld, met bijzondere aandacht voor de speerpunt domeinen “Zorg & Welzijn”, “Digitale transformatie” en “Klimaat & Duurzaamheid”. Het moet gaan om beloftevolle technologie afkomstig uit een universiteit, onderzoekscentrum of privaat die in natura wordt ingebracht in het bedrijf en waarvoor nog substantieel kapitaal nodig is om de technologie verder te ontwikkelen tot een marktklaar product. Meer informatie is [hier](#) beschikbaar.

contractonderzoek) in kaart te brengen en te beoordelen. Specifiek wat de middelen via het convenant betreft, is het eventuele hefboomeffect van de Vlaamse middelen een belangrijk aandachtspunt. Deze verwachte analyse en beoordeling dienen op een hoog aggregatieniveau te worden uitgewerkt. Het is dus niet de bedoeling om een financiële audit uit te voeren, maar om in kaart te brengen welke de inkomsten en uitgaven van Stichting EnergyVille waren in de periode sinds 2021, hoe deze beschikbare middelen werden aangewend en hoe dit werd verantwoord.

Tot slot dient ook de systeemdimensie (zie Box 3) bij de analyse en beoordeling van de werking, aansturing en governance te worden meegenomen, met bijzondere aandacht voor het lokale, regionale, federale en het Europese kader en met de evoluerende en relevante maatschappelijke (onder meer de gewijzigde geopolitieke situatie) en beleidsmatige context op deze niveaus en de impact/gevolgen hiervan op de werking van Stichting EnergyVille (inhoudelijk, organisatorisch, financieel), enz. Waar nuttig en relevant wordt ook hier een vergelijking met vergelijkbare buitenlandse instellingen verwacht.

5.1.4 Resultaten, prestaties en impact

In dit onderdeel wordt een analyse en beoordeling verwacht van de resultaten, prestaties en impact (op wetenschappelijk, technologisch, economisch, maatschappelijk, beleidsmatig en internationaal vlak) die EnergyVille in de voorbije periode heeft gerealiseerd of nog zal realiseren tegen eind 2026. Vanuit de redenering dat impact zich over het algemeen pas op langere termijn manifesteert, worden de resultaten, prestaties en impact van EnergyVille voor zover mogelijk over een ruimer tijds kader dan vanaf 2021 weergegeven. Het is hierbij niet de bedoeling om enkel in te gaan op de meer kwantitatieve resultaten (zoals vastgelegd in de KPI's), maar vooral op de kwalitatieve realisaties, hun relevantie en op de gerealiseerde impact.

Specifiek wordt een analyse en beoordeling verwacht van de resultaten (wetenschappelijke output, valorisatie, technologische, economische, maatschappelijke, beleidsmatige en internationale impact) die de Vlaamse middelen hebben opgeleverd en dit zowel voor EnergyVille zelf als voor haar doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden, en dit ook binnen de bredere (internationale) onderzoeks- en beleidscontext. Verder is het ook de bedoeling dat wordt geanalyseerd en beoordeeld of er een hefboomeffect merkbaar is van de Vlaamse middelen (bv. ten opzichte van het verwerven van externe/Europese fondsen) en of de middelen mogelijkheden hebben gecreëerd wat betreft het opzetten en (verder) uitbouwen van (bestaande) samenwerkingsverbanden (in Limburg, Vlaanderen en daarbuiten), op het vlak van de uitbouw van en/of deelname aan onderzoeksinfrastructuren, enz. Hierbij dienen ook de rol en impact van de twee addenda op de resultaten en prestaties van EnergyVille aan bod te komen.

Verder dienen de resultaten, prestaties en impact ook geanalyseerd en beoordeeld te worden vanuit een systeemperspectief (zie Box 3). Waar nuttig en relevant wordt een vergelijking met vergelijkbare buitenlandse initiatieven verwacht.

5.1.5 SWOT-analyse

Op basis van de voorgaande luiken en rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies (zie sectie 4.2.2), wordt verwacht dat er een SWOT-analyse wordt opgesteld. Er dient hierbij rekening gehouden te worden met de evoluties in de onderzoeks- en beleidscontext en in de maatschappelijke context, en de vastgestelde evolutie dient verder te worden geanalyseerd en beoordeeld.

5.2 Ex-ante-evaluatie

Het ex-anteluik van deze evaluatie is even belangrijk als het ex-postluik en heeft minstens betrekking op de periode 2027-2031. Dit luik van de evaluatie beoogt een maximaal leereffect voor alle betrokken partijen: Stichting EnergyVille op zich, maar ook de Vlaamse overheid in het algemeen en het beleidsdomein WEWILS en haar beleidsmakers in het bijzonder, evenals andere (Vlaamse) beleidsdomeinen en/of actoren. Dit luik dient onder meer gebaseerd te zijn op de SWOT-analyse- uitgewerkt op basis van het ex-postluik van de evaluatie (zie sectie 5.1.5) en moet onder meer steunen op de toekomstplannen van EnergyVille (d.i. het ontwerp van strategisch plan van EnergyVille voor de periode 2027-2031, opgesteld onder de verantwoordelijkheid van Stichting EnergyVille) en van de Vlaamse overheid (zie sectie 6.2.1). Verder dient dit luik van de evaluatie ook gekaderd te worden in de huidige en toekomstige beleids-, onderzoeks-, valorisatie- en innovatiecontext (en dit zowel lokaal, regionaal, federaal, Europees en internationaal) en de regelgeving enerzijds en de opeenvolgende (beleids)systemen en hun doelstellingenkaders (zie hoofdstuk 1 en Box 3) anderzijds.

Dit luik van de evaluatie dient toekomstgericht te worden ingevuld en moet zich in eerste instantie richten op de toekomstplannen van EnergyVille zoals neergeschreven in het ontwerp van strategisch plan voor de periode 2027-2031. Concreet wordt een analyse en beoordeling verwacht van de vooropgestelde (onderzoeks)strategie van EnergyVille en de hieraan verbonden (strategische en operationele) doelstellingen, ambities en resultaten, prestaties en de te realiseren (wetenschappelijke, technologische, economische, maatschappelijke, beleidsmatige en internationale) impact. Specifiek wat de beoogde impact betreft, wordt verwacht dat er in het kader van deze evaluatie (ook) strategieën worden ontwikkeld en voorgesteld gericht op het realiseren van impact (ook wel paden naar impact genoemd). Concreet moeten deze vooropgestelde paden geanalyseerd en beoordeeld worden en moeten ook mogelijke alternatieven worden voorgesteld (indien relevant).

Daarnaast dient ook een analyse en beoordeling te worden uitgevoerd van de toekomstige werking, aansturing en governance (ten aanzien) van EnergyVille als geheel en dit zowel vanuit het interne als het externe perspectief. Wat het interne perspectief betreft, dienen aspecten als strategiebepaling (en onderzoeksfocus), personeelsplanning en -ontwikkeling (onder meer op het vlak van gender en diversiteit), dienstverlening voor en samenwerking met doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden in het algemeen en de Vlaamse beleidsmakers in het bijzonder aan bod te komen. Hierbij dienen ook de beoogde inhoudelijke werking, de interne afstemming, samenwerking en synergie, de financiële onderbouwing, de (interne) opvolging (bv. onder de vorm van KPI's), enz. te worden geanalyseerd en beoordeeld. Aandachtspunten wat betreft de toekomstige inhoudelijke werking zijn onder meer de regelgeving in het algemeen, maar ook de toekomstige samenwerking/afstemming/complementariteit met andere actoren en instrumenten en wat betreft relevante beleidsthema's/-initiatieven. De relatie van EnergyVille als geheel (Samenwerking/Stichting) tot de twee addenda dient hierbij ook aan bod te komen.

Wat het externe perspectief betreft, dienen de regelgeving en de externe opvolging ervan vanuit een toekomstperspectief geanalyseerd en beoordeeld te worden. Concreet worden voor dit luik mogelijke toekomstscenario's verwacht voor een efficiënte en effectieve (toekomstige) aansturing en opvolging ten aanzien van Stichting EnergyVille (bv. onder de vorm van (kwantitatieve en kwalitatieve) KPI's of andere mogelijke leverbaarheden als onderdeel van de (jaarlijkse) rapportering/externe opvolging) en dit in het bijzonder vanuit het standpunt van de Vlaamse overheid en met het oog op eenvoud, duidelijkheid, efficiëntie en transparantie.

Andere elementen die in dit luik van de evaluatie dienen te worden geanalyseerd en beoordeeld, zijn de toekomstmogelijkheden voor wat betreft bestaande of nog op te zetten (lokale tot internationale) samenwerkingsverbanden, alsook de afstemming en synergieën met de (Vlaamse en internationale) doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden. Hierbij dient een onderscheid gemaakt te worden tussen afstemming en synergieën met kennisinstellingen (universiteiten, hogescholen, SOC's en andere kennisinstellingen), het bedrijfsleven (o.a. speerpuntclusters, spin-offs, maakindustrie, enz.), de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid en het Departement WEWIS in het bijzonder, en het maatschappelijke middenveld en de burgers (outreach). De (toekomstige) complementariteit met andere Vlaamse onderzoeksgroepen dient hierbij ook geanalyseerd en beoordeeld te worden. Verder moeten ook de toekomstmogelijkheden ten aanzien van relevante (ontluikende) beleidsthema's/-initiatieven onderzocht en beoordeeld te worden, waarbij bijzondere aandacht dient te gaan naar de Vlaamse overheid als belanghebbende en beleidsactor. De toekomstige lokale, regionale, nationale en internationale samenwerkingsmogelijkheden dienen ook onderzocht te worden.

Tot slot wordt in dit luik ook een analyse en beoordeling verwacht van de relatie van EnergyVille tot andere (Vlaamse) actoren en instrumenten, onder meer met het oog op efficiëntie en effectiviteit. In dit kader dient ook de toekomstige inpassing in en bijdragen aan de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen (zie Box 3) te worden geanalyseerd en beoordeeld.

5.3 Conclusies en aanbevelingen

Het geheel van de evaluatie moet leiden tot een eindrapportering die minstens een beknopte beschrijving van de beleidscontext omvat, een toelichting over de evaluatiecontext en evaluatie-aanpak, een overzicht omvat van de ingezette methodes en middelen, van de gevoerde analyses en de eraan verbonden beoordelingen en dat tot slot een aantal conclusies en aanbevelingen formuleert.

De eindrapportering moet beantwoorden aan de doelstellingen van de evaluatie en moet de beoogde resultaten opleveren (zie hoofdstuk 4) en moet tegemoet komen aan alle elementen vermeld in de evaluatieluiken (zie hoofdstuk 5). In de eindrapportering worden conclusies en aanbevelingen verwacht die richten naar zowel EnergyVille als de Vlaamse overheid.

6 ONDERDELEN EN AANPAK VAN DE EVALUATIE

6.1 Methodologieën

De methodologieën die bij de uitvoering van de evaluatie minstens aan bod moeten komen, zijn:

1. Deskstudie
2. Interviews met/bevraging van doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden
3. Een plaatsbezoek en beoordeling (zowel ex post als ex ante) door een panel van internationale experts
4. Een bibliometrische, technometrische en innovatie- en impactanalyse door ECOOM
5. Een internationale benchmark met andere vergelijkbare instellingen
6. Netwerkanalyse
7. SWOT-analyse
8. Toekomstgerichte methodologie(ën) ter ondersteuning van het ex-anteluik van de evaluatie
9. Systeembenadering (ex post en ex ante) van de omgeving en beleidskaders waarin EnergyVille zich bevindt

De werkzaamheden in het kader van deze evaluatie moeten leiden tot een eindrapportering waarvan de inhoud in grote lijnen wordt omschreven in hoofdstuk 5.

6.2 Evaluatieproces/-procedure

6.2.1 Bronnen

De evaluatie kan steunen op verschillende bronnen, waaronder het convenant 2022-2026 (incl. addenda), beslissingen van en nota's aan de Vlaamse Regering, de regelgeving, beleidsnota's en BBT's, verschillende beleidsplannen en - agenda's van de Vlaamse Regering, de jaarlijkse rapporteringen van Stichting EnergyVille aan het Departement EWI/WEWIS, de zelfevaluatie (ex post en ex ante) van EnergyVille opgesteld door (vertegenwoordigers van) Stichting EnergyVille, enz. (zie sectie 8.1).

Verder zullen de bevoegde Vlaamse beleidsactoren (in eerste instantie (de dossierbehandelaar(s) bij het Departement WEWIS en (eventueel) het kabinet van de bevoegde minister) in het kader van deze evaluatie een toekomstvisie opstellen met betrekking tot EnergyVille. Deze toekomstvisie zal bij de uitvoering van de evaluatie ook als bron ter beschikking worden gesteld aan de externe consultant (zie sectie 6.2.2.1) en dient gericht ingezet te worden met het oog op een weloverwogen advies over de toekomst.

Conform de evaluatiebepalingen in het convenant 2022-2026 (zie sectie 3.2) werd aan (de vertegenwoordigers van) Stichting EnergyVille gevraagd om een zelfevaluatie over EnergyVille op te stellen, bestaande uit een ex-post- en een ex-antegedeelte en uitgewerkt op een hoog aggregatieniveau. Om het opstellen van de verwachte zelfevaluatie te vergemakkelijken, heeft de evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS een richtlijn opgesteld die opgenomen is als bijlage A bij dit plan van aanpak. Verwacht wordt dat voor de zelfevaluatie een coherente terugblik wordt opgesteld, dat hieruit een eigen SWOT wordt afgeleid en dat dit alles aangewend wordt om een vooruitblik uit te werken en de leidraad/richtlijnen hierbij als hulpmiddel te gebruiken.

6.2.2 Evaluator

Voor de uitvoering van deze evaluatie zal een beroep gedaan worden op twee types van evaluatoren, met name een externe consultant en een panel van internationale experts. Beide types van evaluatoren voeren onafhankelijk elk hun deel van de evaluatie uit, maar beide processen interageren ook aangezien de consultant onder meer wordt ingezet ter ondersteuning van de experts.

6.2.2.1 Externe consultant

Voor de uitvoering van deze evaluatie zal een externe consultant worden ingezet die aangesteld zal worden via de aanbesteding van een overheidsopdracht. Van de consultant wordt verwacht dat hij bij de uitvoering van zijn opdracht de onderscheiden evaluatieluiken voor zowel de evaluatie van EnergyVille vertaalt in een set van samenhangende en relevante evaluatievragen en in zijn werkplan voor de uitvoering ervan methodologieën aanwendt die tegemoetkomen aan de doelstellingen van de evaluatie en leiden tot de beoogde resultaten. Verder zal de consultant bij de uitvoering van de evaluatie-opdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en diverse stakeholders moeten raadplegen om de opdracht tot een goed einde te kunnen brengen.

De consultant zal de opdracht uitvoeren in samenwerking met het samen te stellen panel van (internationale) experts (zie sectie 6.2.2.2) en gebruik maken van de bevindingen van dit panel bij het opstellen van de eindrapportering. Het rapport dat het expertpanel zal opstellen, dient met andere woorden aangewend te worden in de finale rapportering van de consultant over de evaluatie van EnergyVille en moet ook integraal als bijlage bij deze eindrapportering gevoegd worden.

De consultant moet alle onderdelen van de evaluatie op zich nemen (zie sectie 6.1) en minstens de bronnen aanwenden die ter beschikking staan van deze evaluatie (zie sectie 6.2.1). Verder moet de consultant ook instaan voor de ondersteuning en begeleiding van het panel van (internationale) experts en op basis van zijn eigen analyses en bevindingen een programma en evaluatie-opdracht (incl. evaluatie-onderwerpen en/of -vragen) voor het panel uitwerken.

6.2.2.2 Panel van (internationale) experts

Voor de evaluatie van EnergyVille wordt voorzien in een beoordeling door een panel van (internationale) experts, waarbij het in eerste instantie de bedoeling is dat de experts worden ingezet om na te gaan of de (onderzoeks)strategie en de (strategische en operationele) doelstellingen zoals omschreven in het convenant zijn bereikt. Verder is het ook de bedoeling om de (internationale) experts in te zetten om bij te dragen tot het adviseren over de toekomst en dit voor zowel EnergyVille als het beleid. De (internationale) experts die ingezet zullen worden voor de evaluatie van EnergyVille dienen dus zicht te hebben op de toekomst van de onderzoeks- en expertisedomeinen van EnergyVille. Ervaring hebben met beleid op het niveau van een regio of land of ruimer vormt een bijkomend pluspunt.

Praktisch gezien zal het expertenpanel een tweetal dagen worden ingezet en worden er panelsessies georganiseerd waarin in ieder geval vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille gehoord en bevraagd zullen worden, maar waarin dat minstens ook met de beleidsmakers van het Departement WEWIS en het kabinet gebeurt en met andere stakeholders.

De experts zullen bij hun werkzaamheden worden ondersteund en begeleid door de externe consultant die op basis van zijn voorafgaande analyses en bevindingen een tussentijds rapport, de evaluatie-opdracht en een concrete set van evaluatie-/onderzoeksvragen voor het panel zal uitwerken. De experts zullen zich bij de uitvoering van hun opdracht onder meer baseren op de voorbereidende werkzaamheden van de externe consultant, maar zullen ook andere bronnen kunnen raadplegen (o.a. de zelfevaluatie (ex post en ex ante) opgesteld door (de vertegenwoordigers van) Stichting EnergyVille).

Het expertenpanel stelt een eigen rapport op dat zowel geïntegreerd zal worden in het rapport van de consultant als er als bijlage aan wordt gehecht.

De samenstelling van het panel van (internationale) experts⁴³ zal gebeuren op basis van suggesties van zowel het Departement WEWIS (d.i. afdeling Economie, Innovatie en Transitie), van (vertegenwoordigers van) Stichting EnergyVille en van de externe consultant die voor de uitvoering van de evaluatie zal worden ingezet. De samenstelling van het expertenpanel moet gevalideerd worden door de stuurgroep die de evaluatie begeleidt (zie sectie 6.2.3) en de evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS staat in voor het aanstellen van het panel.

6.2.3 Begeleiding van de evaluatie/het evaluatieproces

Voor de dagelijkse opvolging van de evaluatiewerkzaamheden van deze evaluatie-opdracht is een **operationele werkgroep** ingesteld. Deze bestaat uit de dossierbehandelaar voor de evaluatie en zijn/haar back-up die behoren tot de evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid en de dossierbehandelaar van EnergyVille bij de afdeling Economie, Innovatie en Transitie van het Departement WEWIS. Het (enige) aanspreekpunt (SPOC) voor alle betrokkenen bij de evaluatie is de eerder vermelde dossierbehandelaar voor de evaluatie.

De **evaluatiestuurgroep** is het orgaan dat bevoegd is voor het toezicht op en de begeleiding van het evaluatieproces. De werking ervan is neergelegd in een huishoudelijk reglement. De stuurgroep waakt over het correcte verloop van het evaluatieproces en kan dit zo nodig bijsturen. De rapportering vindt plaats aan de leden van de evaluatiestuurgroep die de kwaliteit van het geleverde werk bewaakt. Verder ziet de evaluatiestuurgroep erop toe dat de evaluatie-opdracht van de externe consultant wordt uitgevoerd in overeenstemming met de bepalingen van het opdrachtbestek en dat de werkzaamheden van de externe consultant resulteren in een eindrapportering met concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving. De evaluatiestuurgroep is ook het orgaan dat de interviewlijsten, de samenstelling van het expertenpanel, de tussentijdse resultaten, de (ontwerp)rapportering en andere stukken, voorstellen en/of deliverables valideert. De evaluatiestuurgroep die deze evaluatie begeleidt, is samengesteld uit vertegenwoordigers van het departement (afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid en afdeling Economie, Innovatie en Transitie) en een vertegenwoordiger van de minister in de hoedanigheid van waarnemer. De externe consultant wordt uitgenodigd deel te nemen aan de stuurgroep, maar maakt er geen deel van uit.

6.2.4 Nazorg

In het kader van de kwaliteitsbewaking en dit wat betreft de dienstverlening van de evaluatiecel van afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS aan zowel de beleidsvoorbereidende entiteiten als aan het evaluatievoorwerp, vindt (enige tijd) na afloop van een evaluatie een kwaliteitscontrole van het proces plaats. Dit gebeurt onder de vorm van een nazorggesprek met de betrokken partijen, waaronder het evaluatievoorwerp. Dit gesprek betreft het procesmatige aspect van de evaluatie en staat aldus los van de inhoudelijke uitkomst van de evaluatie. Het staat de geëvalueerde(n) vrij om tijdens het nazorggesprek ook hun mening te geven omtrent de inhoudelijke aspecten van de evaluatie in kwestie, maar het nazorggesprek is hiervoor niet het kader.

⁴³ Er wordt uitgegaan van (minstens) vijf experts waarbij onder meer rekening wordt gehouden met de genderbalans, maar ook met de aanwezige expertise en met de geografische spreiding.

6.2.5 Planning

De evaluatie dient uiterlijk tegen **30 juni 2026** te zijn voltooid. De voorgestelde timing garandeert enerzijds dat er voldoende informatie en resultaten beschikbaar zijn om de evaluatie ten gronde uit te voeren en anderzijds dat de resultaten ervan meegenomen kunnen worden bij de onderhandelingen over de toekomst van EnergyVille.

De indicatieve planning voor de uitvoering van deze evaluatie is als volgt:

1. Toelichten hoofdlijnen plan van aanpak (PVA) en leidraad/richtlijnen voor het opstellen van de zelfevaluatie in het kader van de evaluatie van EnergyVille aan de vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille: 3 juli 2025
2. Toelichten ontwerp van PVA aan de vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille: 3 september 2025
3. Aanvullen ontwerp van PVA op basis van de toelichting ervan aan de vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille en interne validatie: eerste helft september 2025
4. Overmaken PVA aan Inspectie van Financiën: midden september 2025
5. Aanvullen ontwerp van PVA op basis van feedback van Inspectie van Financiën en interne validatie: begin oktober 2025
6. Overmaken intern gevalideerd PVA aan (het kabinet van) de minister: midden oktober 2025
7. Opstarten aanbesteding evaluatie-opdracht met het oog op het aanstellen van een externe consultant: midden oktober 2025
8. Start opdracht consultant: begin december 2025
9. Eerste stuurgroepvergadering: 9 december 2025
10. Overmaken van de zelfevaluatie door de vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille: eind december 2025
11. Opleveren tussentijds rapport voor expertenpanel door de consultant: tweede helft maart 2026
12. Plaatsbezoek expertenpanel voor de evaluatie van EnergyVille: 23 en 24 april 2026 (Genk)
13. Opleveren ontwerp van eindrapport: tweede helft mei 2026
14. Validatie ontwerp van eindrapporten door de stuurgroep en nazicht door de vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille (1 week) met het oog op de verbetering van materiële fouten: midden juni 2026
15. Afronden eindrapportering: 30 juni 2026
16. Nazorggesprekken: najaar 2026

7 INFORMEREN VAN HET EVALUATIEVOORWERP

Op 3 juli 2025 vond een eerste overleg plaats met vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille. Tijdens dit overleg werden zowel de evaluatiepraktijk van het departement als de hoofdlijnen voor de geplande evaluatie van 2026 toegelicht. De leidraad/richtlijnen voor het opstellen van de zelfevaluatie werd eveneens tijdens dit overleg moment besproken.

Op 3 september 2025 vond een tweede overleg plaats met vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille waarbij het ontwerp van plan van aanpak werd toegelicht. Hierbij werd aan de vertegenwoordigers van Stichting EnergyVille om feedback gevraagd over het ontwerp van plan van aanpak. Onderhavig plan van aanpak zal na deze toelichting aangepast worden op basis van de gemaakte afspraken. Tijdens dit overleg werd afgesproken/bevestigd dat de zelfevaluatie (ex post en ex ante) voor de evaluatie van EnergyVille opgeleverd zal worden tegen eind december 2025.

8 UITVOERING EN PROCEDUREEL VERLOOP VAN DE EVALUATIE

Voor de uitvoering van de evaluatie zal een beroep worden gedaan op een externe consultant (zie sectie 6.2.2.1). De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling deze procedure in oktober 2025 op te starten. De evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

8.1 Beschikbare documenten

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het bestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het departement:

Voor het opstellen van de offerte:

- Informatie over [EnergyVille](#)
- Convenant 2022-2026 tussen Stichting EnergyVille en het Vlaamse Gewest (incl. addenda)
- Evaluatierapporten: [systeemanalyse O&O&I-systeem en uitgaventoetsing in het kader van het Vlaamse beleid inzake productiviteit](#) (2024)
- Regelgeving ([W&I-decreet](#))
- Regeerakkoorden, beleidsbrieven en beleidsnota's, beleids- en begrotingstoelichtingen⁴⁴
- Visie 2050 en Vizier 2030
- Diverse adviezen (SERV, VARIO, enz.) (zie websites adviesorganen)

Bij de plaatsing van de opdracht (of later):

- Relevante beslissingen van en nota's/mededelingen aan de Vlaamse Regering
- EnergyVille-strategie 2022-2026
- Jaarlijkse rapporteringen opgesteld door Stichting EnergyVille
- Zelfevaluatie (ex post en ex ante) van EnergyVille opgesteld door (vertegenwoordigers van) Stichting EnergyVille (incl. het ontwerp van strategisch plan voor de periode 2027-2031)
- Toekomstvisie opgesteld door de beleidsmaker(s) bij het Departement WEWIS
- Enz.

⁴⁴ Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/publicaties> of op de website van het Vlaams Parlement www.vlaamsparlement.be.

9 GEBRUIK EN VERSPREIDING VAN DE RESULTATEN VAN DE EVALUATIE

Conform de communicatiestrategie die het Departement WEWIS hanteert voor beleidsevaluaties⁴⁵, wordt het eindrapport van de evaluatie een maand na de formele oplevering ervan publiek.⁴⁶ In de periode daarvoor is het eindrapport nog vertrouwelijk en wordt dit enkel ter beschikking gesteld aan de direct betrokken partijen, nl. de bevoegde minister(s), de leden van de stuurgroep die de evaluatie heeft begeleid en (vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp.

Voor de eindrapportering finaal gevalideerd wordt (door de stuurgroep), krijgen de vertegenwoordigers van het evaluatievoorwerp de mogelijkheid om het (ontwerp van) eindrapport na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgen de vertegenwoordigers van het evaluatievoorwerp één week tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning. Bij het finaliseren van het eindrapport dient rekening gehouden te worden met de door (de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp overgemaakte overzicht van materiële fouten. Eventuele conclusies en aanbevelingen die erop waren gebaseerd, moeten aangepast worden. Pas nadat deze aanpassingen zijn doorgevoerd en de stuurgroep deze herwerkte versies heeft gevalideerd, kan de fase van de formele oplevering van het eindrapport aangevat worden.

In principe kunnen de vertegenwoordigers van het evaluatievoorwerp na de afronding van de evaluatieprocedure een beroep doen op de externe consultant om de resultaten van de evaluatie toe te lichten, conform de hierboven omschreven communicatiestrategie. In het opdrachtbestek voor de aanbesteding van deze evaluatie-opdracht wordt hiervoor een specifieke optie voorzien.

Gedurende de periode van een maand na de formele oplevering⁴⁷ van het eindrapport krijgen de vertegenwoordigers van het evaluatievoorwerp de kans om formeel te reageren op de evaluatieresultaten en deze formele reactie over te maken aan de bevoegde instanties (d.i. de bevoegde minister(s) en het Departement WEWIS).

⁴⁵ Zie [WEWIS-website](#).

⁴⁶ Het is uiteraard de publieke eindrapportering die wordt bekendgemaakt op de website van het Departement WEWIS. In de publieke eindrapportering zijn vertrouwelijke bedrijfs-, persoonsgegevens en andere vertrouwelijke gegevens verwijderd of onleesbaar gemaakt. De (voor zover van toepassing) niet-publieke versie van de eindrapportering blijft te allen tijde vertrouwelijk.

⁴⁷ Indien de formele oplevering in juli of augustus plaatsvindt, dan start deze periode van een maand op 1 september (van hetzelfde kalenderjaar).

A. RICHTLIJN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE ZELFEVALUATIE **IN HET KADER VAN DE IN 2026 GEPLANDE EVALUATIE** **VAN ENERGYVILLE**

De vertegenwoordigers van EnergyVille – onder verantwoordelijkheid van Stichting EnergyVille – kunnen voor het opstellen van de zelfevaluatie uitgaan van onderstaande richtlijn die is onderverdeeld in een aantal thema's. Het is de bedoeling om op basis van deze beschreven thema's voldoende elementen aan te reiken om elk thema te onderbouwen en in te vullen in de op te stellen zelfevaluatie.

De gekozen thema's zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden; overlappingsen tussen de thema's zijn dan ook niet uitgesloten. Verder is het ex-antelukkig het belangrijkste luik van de zelfevaluatie, ook al is de omschrijving van de verwachtingen ter zake minder uitgebreid dan voor het ex-postluik.

1. Inhoud van de ex-postzelfevaluatie (2021-2025/2026)

Voor het ex-postluik van de zelfevaluatie wordt verwacht dat de vertegenwoordigers van EnergyVille minstens een reflectie maken over de periode sinds de start van het huidige convenant (2022) en dit tot en met vandaag, alsook wat er nog in 2026 verwacht mag worden.⁴⁸ Aangezien EnergyVille in 2021 ook al financiële ondersteuning ontving van de Vlaamse overheid is het ook relevant om terug te kijken op dat jaar.

Deze terugblik dient op een (voldoende) hoog aggregatieniveau te gebeuren en dient rekening te houden met de resultaten en impact die EnergyVille initieel vooropgesteld had, hoe de resultaten tussentijds eventueel werden bijgesteld én of en hoe deze werden gerealiseerd of nog gerealiseerd zullen worden tegen eind 2026. Verder is het ook van belang dat bij de uitwerking van dit luik van de zelfevaluatie rekening wordt gehouden met de evoluerende beleidscontext en -doelstellingen (zie Box 3 in sectie 4.2.2).

1.1. Strategie en de realisatie ervan

In dit luik wordt een toelichting verwacht bij de strategie van EnergyVille (o.a. strategisch plan 2022-2026) en in het bijzonder hoe de strategie ten uitvoer werd gebracht, alsook hoe deze is geëvolueerd in de beschouwde periode. Ook dient te worden aangegeven hoe deze strategie is/was ingebed in/afgestemd op de Vlaamse en ruimere beleidsdoelstellingen.

Er dient een reflectie te worden voorzien over de manier waarop de eigen strategie al of niet werd bijgesteld in het licht van de evoluerende onderzoeks- en/of beleidscontext in Vlaanderen en ruimer. Bijzondere aandacht dient te gaan naar de mate waarin en de wijze waarop de (strategische en operationele) doelstellingen, de KPI's en de aanvullende opdrachten (o.a. addenda, wetenschapscommunicatiebeleid, open data en open science, transversale onderzoeksthema's zoals AI, cybersecurity en IoT) werden gerealiseerd of verwacht mag worden dat deze gerealiseerd zullen worden tegen eind 2026 en eventueel waarom (niet).

⁴⁸ Aangezien de zelfevaluatie tegen eind december 2025 opgeleverd dient te worden, zullen de resultaten voor 2026 nog niet bekend zijn. Hier wordt dus verwacht dat de vertegenwoordigers van EnergyVille een voorlopige inschatting maken van wat nog gerealiseerd zal worden tegen eind 2026 en wat (mogelijks) niet en waarom (niet).

Dit luik van de ex-postzelfevaluatie wordt bij voorkeur uitgewerkt vanuit zowel een intern als een extern perspectief en zowel op zichzelf als vanuit een systeemperspectief (zie Box 3 in sectie 4.2.2). Een aandachtspunt hierbij is de nationale en internationale context wat betreft (de gevolgen van) de coronapandemie en de impact ervan op de eerdergenoemde aspecten.

1.2. Rol, positie en meerwaarde

Wat betreft de rol, positie en meerwaarde van EnergyVille en dit rekening houdend met de evoluerende beleidscontext in Vlaanderen en ruimer, dient een toelichting te worden gegeven bij de eventueel geëvolueerde rol, positie en meerwaarde van EnergyVille in het algemeen, en de operationalisering ervan. Zowel de samenwerking en/of afstemming met, als de complementariteit ten aanzien van andere actoren dienen hier te worden toegelicht.

Concreet wordt binnen dit luik een overzicht verwacht van de lokale, regionale en internationale relaties met en acties ten aanzien van doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen de verschillende quadruple-helix-actoren: kennisinstellingen (bv. andere strategische onderzoekscentra, universiteiten en hogescholen), bedrijven (bv. speerpuntclusters, Thor Park, spin-offs); overheid (bv. departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid en het Departement WEWIS in het bijzonder); en burgers. De samenwerking met en de coördinatie tussen de EnergyVille-onderzoeksinstellingen en de rol, positie en meerwaarde van de Samenwerking en Stichting EnergyVille dienen hier ook te worden toegelicht. Op een hoger aggregatieniveau dienen ook de rol, positie en meerwaarde van EnergyVille in de nationale en internationale beleidscontext te worden toegelicht en geduid.

Dit luik wordt bij voorkeur uitgewerkt vanuit zowel een intern als extern perspectief, op zichzelf als vanuit een systeemperspectief en rekening houdend met het lokale, regionale en internationale perspectief.

1.3. Werking, governance en aansturing

Dit luik van de ex-postzelfevaluatie heeft in eerste instantie betrekking op de werking, governance en aansturing van EnergyVille. Het is de bedoeling dat een eigen inschatting wordt gegeven van de werking en het functioneren van de Samenwerking EnergyVille en de Stichting EnergyVille over de voorbije periode. Aspecten die in dit luik aan bod kunnen komen, hebben vooral betrekking op de organisatie van en de beleidsvoering door EnergyVille, en dit zowel vanuit een intern als een extern perspectief.

Het interne perspectief heeft in hoofdzaak betrekking op de interne werking (o.a. onderzoeksbeleid, personeelsbeleid, communicatiestrategie, financieel beleid, enz.), governance en aansturing. Een aandachtspunt hierbij is hoe en in welke mate de KPI's en de streefcijfers (al dan niet) werden doorvertaald naar de werking en in de governance. De kwaliteitsbewaking voor wat betreft het onderzoek, de opvolging en het management ervan door de raad van bestuur – ook wel het bestuursorgaan genoemd – en de General Manager van de Stichting EnergyVille dient in dit luik aan bod te komen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de relatie, samenwerking en interactie van de Stichting EnergyVille met de Samenwerking EnergyVille via de verschillende gremia: de Strategische Stuurgroep, de Operationele Stuurgroep, de (samengevoegde) Adviesraad Industrie en Overheid en de Wetenschappelijke Adviesraad. Het externe perspectief omvat de relatie tussen EnergyVille en zijn doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden met bijzondere aandacht voor de (ontwikkeling van) industriële activiteiten op het Thor Park. Aspecten als rollen en verantwoordelijkheden, transparantie, efficiëntie en effectiviteit, verantwoording, enz. kunnen in dit luik van de ex-post-zelfevaluatie aan bod komen.

Specifiek wat de ondersteuning van EnergyVille door de Vlaamse overheid als subsidievertrekker betreft, is de werking, governance en aansturing geregeld in het W&I-decreet en het convenant. Deze relatie vertaalt zich in een aantal te realiseren strategische en operationele doelstellingen en in een set van KPI's die samen met de jaarverslaggeving gebruikt worden voor de jaarlijkse opvolging door het Departement WEWIS. Vanuit dit oogpunt wordt verwacht dat de regelgeving wordt bekeken en dat er gereflecteerd wordt over de opvolging van EnergyVille door het Departement EWI/WEWIS over de afgelopen periode.

Specifiek wat het financiële beleid betreft, dient aandacht te worden besteed aan de middelen die EnergyVille heeft ingezet voor de realisatie van zijn opdracht en dit in termen van eigen middelen (bv. EnergyVille-onderzoeksinvesteringen), middelen afkomstig van de Vlaamse overheid (waarbij een onderscheid wordt verwacht tussen EWI/WEWIS middelen (bv. convenant, investeringsmiddelen via de addenda, enz.) enerzijds en middelen van andere entiteiten binnen de Vlaamse overheid anderzijds) en middelen van andere (publieke en/of private) partijen buiten de Vlaamse overheid. Specifiek wat de middelen via het convenant betreft, zijn de aanwending van de jaarlijkse toelage voor de financiering van de personeelsinzet binnen de EnergyVille-onderzoeksinvesteringen en voor de General Manager via de Stichting EnergyVille enerzijds, en van de werkmiddelen overeenkomstig artikel 13 van het convenant anderzijds, hierbij belangrijke aandachtspunten. Het eventuele hefboomeffect dat de Vlaamse middelen genereren voor het verwerven van andere middelen dient hierbij ook aan bod te komen, net zoals de eventuele samenwerking met LRM op Thor Park en de resultaten, impact, opportuniteiten en/of uitdagingen van het Flanders Future Tech Fund⁴⁹ (FFTF) van PMV. Daarnaast wordt ook een toelichting verwacht over de mogelijkheden die de Vlaamse middelen teweeggebracht hebben wat betreft het opzetten en (verder) uitbouwen van (bestaande) samenwerkingsverbanden in Vlaanderen en daarbuiten.

Andere aspecten die binnen dit luik aan bod dienen te komen, zijn de inschakeling van EnergyVille in het wetenschapscommunicatiebeleid en de verplichtingen van EnergyVille inzake open science en open data zoals omschreven in artikel 10 van het convenant.

1.4. Resultaten, prestaties en impact

In dit luik van de ex-postzelfevaluatie is het de bedoeling om dieper in te gaan op de belangrijkste resultaten en de (wetenschappelijke, technologische, economische, maatschappelijke, beleidsmatige en internationale) impact die EnergyVille in de voorbije periode heeft gerealiseerd of nog zal realiseren tegen eind 2026. Hierbij is het niet de bedoeling om enkel in te gaan op de meer kwantitatieve resultaten (zoals vastgelegd in de KPI's), maar ook op de kwalitatieve realisaties en (paden naar) impact.

Concreet wordt binnen dit luik een overzicht verwacht van en een toelichting over de resultaten (in termen van wetenschappelijke, technologische, economische, maatschappelijke, beleidsmatige en internationale impact) die de middelen van de Vlaamse overheid voor EnergyVille (als de onderzoekssamenwerking tussen de EnergyVille-onderzoeksinvesteringen KU Leuven, UHasselt, imec en VITO) hebben opgeleverd, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de middelen via het convenant en de eenmalige investeringsmiddelen via de addenda.

⁴⁹ Het Flanders Future Tech Fund (FFTF) wil inzetten op de valorisatie van technologie die door Vlaamse bedrijven is ontwikkeld, met bijzondere aandacht voor de speerpunt domeinen Zorg & Welzijn, Digitale transformatie en Klimaat & Duurzaamheid. Het moet gaan om beloftevolle technologie afkomstig uit een universiteit, onderzoekscentrum of privaat die in natura wordt ingebracht in het bedrijf en waarvoor nog substantieel kapitaal nodig is om de technologie verder te ontwikkelen tot een marktklaar product. Meer informatie: <https://www.pmv.eu/product/flanders-future-tech-fund/>.

Dit luik wordt bij voorkeur uitgewerkt vanuit zowel een intern als extern perspectief en zowel op zichzelf als vanuit een systeem perspectief (zie Box 3 in sectie 4.2.2). Waar nuttig en relevant, kan EnergyVille de resultaten en impact ook in een ruimer tijds kader dan vanaf 2021 weergegeven, vanuit de redenering dat impact zich over het algemeen pas op langere termijn manifesteert (bv. vanaf 2014).

1.5. SWOT

Voortbouwend op het voorgaande wordt eveneens verwacht dat een eigen SWOT-analyse wordt opgesteld die vervolgens kan worden aangewend bij het uitwerken het ontwerp van strategisch plan voor EnergyVille voor de komende periode (2027-2031).

Concreet wordt er verwacht dat aangegeven wordt welke de sterke/zwakke punten waren in de afgelopen periode op het vlak van (de realisatie van) de strategie, de rol, positie en meerwaarde, de werking, governance en aansturing en waarom, alsook welke resultaten, prestaties en impact als sterk(st)/zwak(st) kunnen worden beschouwd en waarom. Verder wordt verwacht dat aangegeven wordt welke opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen zich voor EnergyVille stellen wat betreft (de uitwerking/ontwikkeling van) de strategie, de rol, positie en meerwaarde, de werking, governance en aansturing, de resultaten, prestaties en impact en waarom. Tot slot dient de SWOT-analyse ook aan te geven welke aandachtspunten en/of verbeterpunten zich stellen ten aanzien van de huidige regelgeving en beleidscontext in relatie tot de werking en waarom en rekening houdend met hogervermelde systeemdimensie (zie Box 3 in sectie 4.2.2).

2. Inhoud van de ex-antezelfevaluatie (2027-2031)

Op basis van de ex-postzelfevaluatie en de SWOT-analyse en rekening houdend met de huidige en de te verwachten evoluties in de beleids- en onderzoekscontext en regelgeving – en dit zowel Vlaams, nationaal, Europees als internationaal – is het de bedoeling dat EnergyVille een ontwerp van strategisch plan opstelt voor de periode 2027-2031. Het ontwerp van strategisch plan dient expliciet rekening te houden met de systeemdimensie en haakt daarom in op de doelstellingenkaders waarin deze systemen zijn ingebed zoals omschreven in Box 3 (zie sectie 4.2.2).

Het ontwerp van strategisch plan voor de periode 2027-2031 bevat minstens een missie, visie, (strategische en operationele) doelstellingen afgestemd op de beleidsdoelstellingen en regelgeving (Vlaams, nationaal, Europees en internationaal en voor zover van toepassing), een voorstel voor een set van KPI's (kwantitatief en kwalitatief en inclusief streefwaarden waarbij bv. een onderscheid gemaakt kan worden tussen jaarlijkse en meerjarige KPI's) of van (andere) leverbaarheden als onderdeel van de opvolging en rapportering, strategieën gericht op de realisatie van (wetenschappelijke, technologische, economische, maatschappelijke, beleidsmatige en internationale) impact, af te sluiten of bestaande samenwerkingsverbanden, afstemming en complementariteit met en synergieën tussen EnergyVille en doelgroepen/klanten en andere belanghebbenden in het beoogde veld, en dit telkens met een verantwoording van de voorgestelde keuzes.

Bijzondere aandacht dient te gaan naar het (nog meer) uitspelen van de aantrekkelijkheid en troeven van EnergyVille en het nog sterker inzetten op valorisatie en samenwerking met Vlaamse ondernemingen en kmo's in het bijzonder. Het ontwerp van strategisch plan dient ook in te gaan op de ambitie om Vlaanderen te positioneren als een top-5-regio in Europa voor energie-innovatie. De rol/positie van EnergyVille binnen het ecosysteem op het vlak van duurzame energie en intelligente energiesystemen en ruimer (d.i. systeemdimensie, zie Box 3 in sectie 4.2.2), en wat betreft het omgaan met grote uitdagingen zoals op het vlak van technologie en data en geopolitieke onzekerheden, dient

ook aan bod te komen. Samenwerking met andere Vlaamse onderzoeksgroepen om complementariteit te bevorderen en interne competitie te minimaliseren, verdient in dit kader ook bijzondere aandacht.

Het ontwerp van strategisch plan dient verder ook een financieel plan voor de komende periode te bevatten waarbij minstens rekening wordt gehouden met een minimaal scenario (d.i. ongewijzigd beleid, wat overeenkomt met de bestending van de huidige financiële inbreng in termen van de toegekende middelen door de Vlaamse overheid) wat betreft verwachte inkomsten.

Verder gaat het ontwerp van strategisch plan ook uit van de conclusies uit de eigen ex-postzelfevaluatie en de SWOT-analyse en geeft het aan hoe de zwakke/sterke punten kunnen worden weggewerkt/benut. Tevens gaat het uit van de geïdentificeerde opportuniteiten en bedreigingen/uitdagingen en geeft het aan hoe deze maximaal kunnen worden benut/omzeild. In het bijzonder dienen hierbij zowel de Vlaamse, federale, Europese als internationale beleids- en onderzoekscontext en -ontwikkelingen in overweging te worden genomen (voor zover van toepassing), evenals het systeemperspectief (zie Box 3 in sectie 4.2.2).

Het (ontwerp van) strategisch plan bevat daarnaast ook suggesties tot vereenvoudiging/aanpassingen van de regelgeving, de (jaarlijkse) rapportering aan en opvolging door het Departement WEWIS, de (interne en externe) governance en aansturing door de Stichting EnergyVille in relatie tot de Samenwerking EnergyVille, enz. Er wordt met andere woorden verwacht dat er ter zake aanbevelingen geformuleerd worden ten aanzien van het Vlaamse W&I-beleid in het algemeen en wat betreft het instrumentarium gericht op onderzoek, zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Hierbij dient dan ook de Europese en internationale context in overweging te worden genomen.

B. OVERZICHT SUBSIDIES

Tabel 3. Overzicht subsidies aan EnergyVille (VAK, betaling, 2021-2026)

Type	Jaar	Begrotingsartikel	Basisallocatie	VAK (€)						Betalingen (€)					
				Uitgave 2021	Uitgave 2022	Uitgave 2023	Uitgave 2024	Budget 2025	Budget 2026	Betaald 2021	Betaald 2022	Betaald 2023	Betaald 2024	- 2025	- 2026
Werking	2021	EB0-1EEB2IA-WT	1EC10200	3.000.000	0	0	0	0	0	2.400.000	532.800	0	0	0	0
Werking	2022	EB0-1EEB2IA-WT	1EC10200	0	3.000.000	0	0	0	0	0	3.000.000	0	0	0	0
Werking	2023	EB0-1EFB2LD-WT	1EF13500	0	0	3.000.000	0	0	0	0	0	2.400.000	600.000	0	0
Werking	2024	EB0-1EFA2LD-WT	1EF13500	0	0	0	3.000.000	0	0	0	0	0	2.400.000	TBD	0
Werking	2025	TB0-1TFA2LD-WT	1TF13500	0	0	0	0	3.000.000	0	0	0	0	0	TBD	TBD
Werking	2026	TB0-1TFA2LD-WT	1TF13500	0	0	0	0	0	3.000.000	0	0	0	0	0	TBD

Bron: Eigen voorstelling op basis van begrotingscijfers van het Departement WEWIS (situatie op 08/07/2025). Merk op dat 2021 geen deel uitmaakt van de huidige convenantsperiode 2022-2026, maar is meegenomen als referentiejaar.

